

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ULAŞTIRMA HİZMETLERİ ALANI

TESLİM VE ÖDEME ŞEKİLLERİ

10
DERS KİTABI

TESLİM VE ÖDEME ŞEKİLLERİ 10

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ULAŞTIRMA HİZMETLERİ ALANI

TESLİM VE ÖDEME ŞEKİLLERİ

10

DERS KİTABI

YAZARLAR
BİLAL AKTAN
BURAK PAR
ELİF ADEMOĞLU

HAZIRLAYANLAR

DİL UZMANI

FATİH GÜNEŞ

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

FULYA ÖLKEN

GÖRSEL TASARIM UZMANI

MURAT TÜVÖR

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

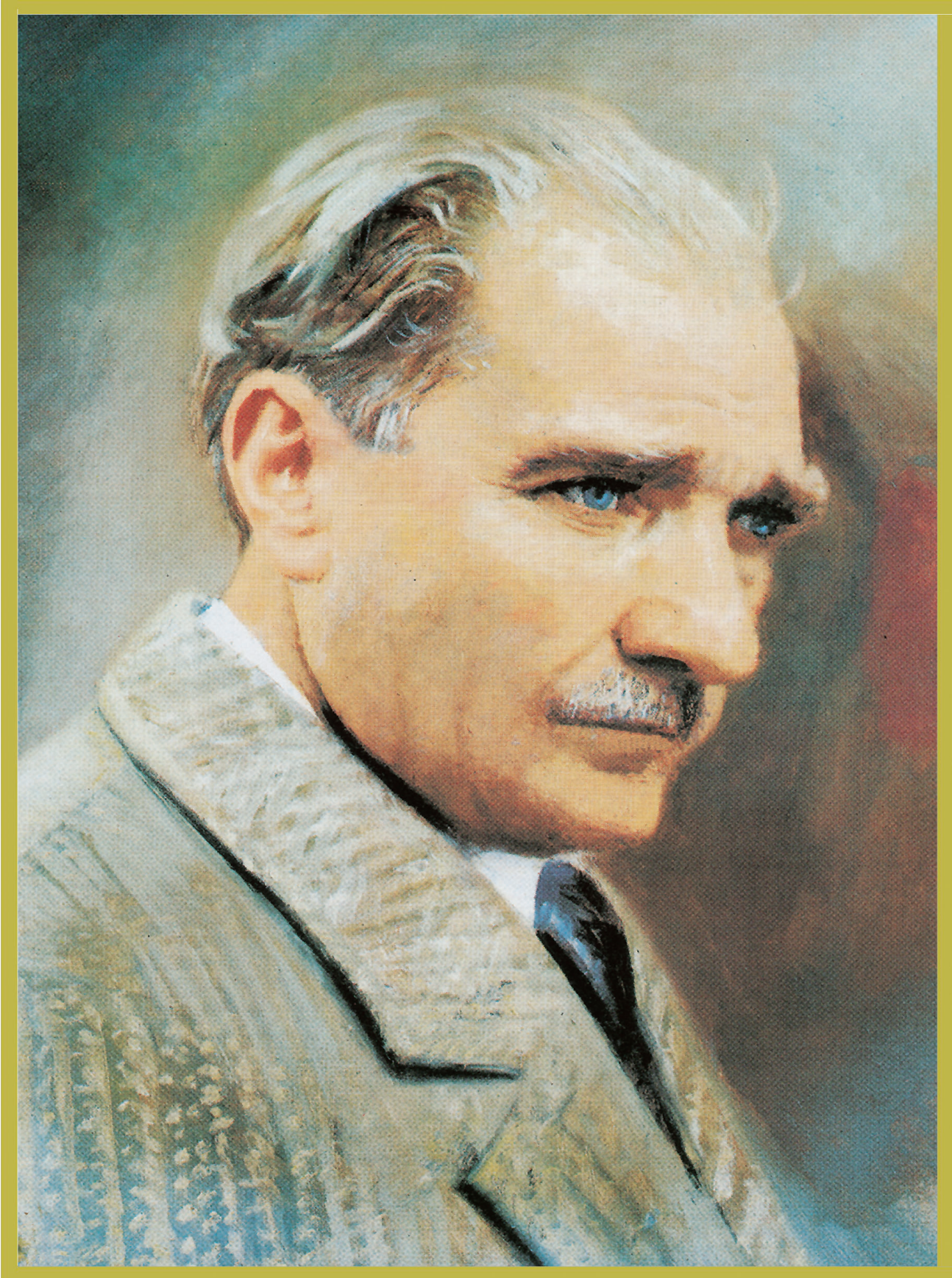
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

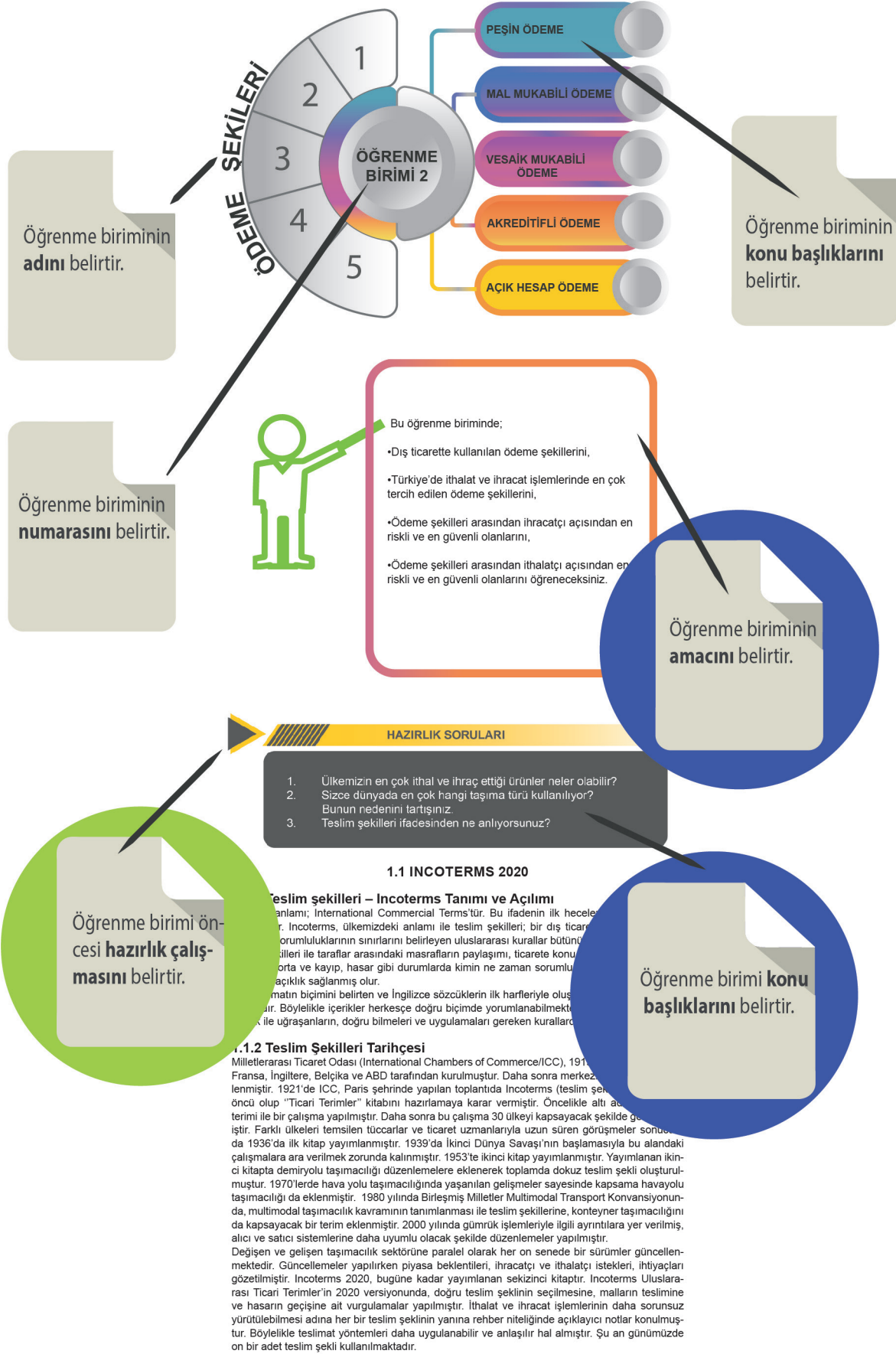
MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

KİTAP TANITIM ŞEMASI.....	11
ÖĞRENME BİRİMİ 1: TESLİM ŞEKİLLERİ	13
1.1 INCOTERMS 2020	14
1.1.1. Teslim şekilleri – Incoterms Tanımı ve Açılımı	14
1.1.2. Teslim Şekilleri Tarihçesi	14
1.1.3. Teslim Şekillerinin Amacı ve Faydaları	15
1.2. E GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ	17
1.2.1. Ex Works (Ticari İşletmede Teslim)	17
1.3. F GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ	21
1.3.1. FCA (Belirlenen Yerde Taşıyıcıya Masrafsız Teslim)	21
1.3.2. FAS (Gemi Doğrultusunda Taşıyıcıya Masrafsız Teslim).....	24
1.3.3. FOB (Gemide Masrafsız Teslim)	26
1.4. C GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ	29
1.4.1. CFR (Mal Bedeli ve Taşıma Ödenmiş Teslim)	29
1.4.2. CPT (Belirlenen Yere Kadar Taşıma Ödenmiş Teslim)	32
1.4.3. CIF (Mal Bedeli, Sigorta ve Navlun Ödenmiş Teslim).....	34
1.4.4. CIP (Sigorta Dahil Belirlenen Yere Kadar Taşıma Ödenmiş Teslim).....	37
1.5. D GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ	39
1.5.1. DAP (Belirlenen Yerde Teslim)	39
1.5.2. DPU (Belirtilen Noktada Eşya Boşaltılmış Teslim).....	42
1.5.3. DDP (Gümrük Vergileri Ödenmiş Olarak Teslim).....	44
ÖLÇME DEĞERLENDİRME 1	47
ÖĞRENME BİRİMİ 2: ÖDEME ŞEKİLLERİ	49
2.1. DIŞ TİCARETTE ÖDEME ŞEKİLLERİ	50
2.2. PEŞİN ÖDEME YÖNTEMİ	51
2.2.1. Peşin Ödeme Süreci:	52
2.2.2. Peşin Ödeme Örnek Uygulaması.....	53
2.3. MAL MUKABİLİ ÖDEME YÖNTEMİ.....	54
2.3.1. Mal Mukabili Ödeme Süreci:	54
2.3.2. Mal Mukabili Ödeme Örnek Uygulaması.....	55
2.4. VESAİK MUKABİLİ ÖDEME YÖNTEMİ	56
2.4.1. Vesaik Mukabili Ödeme Süreci:	56
2.4.2. Vesaik Mukabili Ödeme Örnek Uygulaması.....	57

2.5. AKREDİTİFLİ ÖDEME YÖNTEMİ	58
2.5.1. Akreditif Ödeme Süreci:	59
2.5.2. Akreditifli Ödeme Örnek Uygulaması	60
2.6. AÇIK HESAP ÖDEME YÖNTEMİ	61
2.6.1. Açık Hesap Ödeme Yöntemi Süreci:	61
2.6.2. Açık Hesap Ödeme Örnek Uygulaması	62
2.7. ÖDEME ŞEKİLLERİNİN RİSK ORANLARI	63
2.7.1. İthalatçı	63
2.7.2. İhracatçı	64
ÖLÇME DEĞERLENDİRME 2	66
ÖĞRENME BİRİMİ 3: TAŞIMADA SİGORTA İŞLEMLERİ	69
3.1. NAKLİYAT SİGORTALARI	70
3.1.1. Sigortanın Tanımı	70
3.1.2. Sigortanın Temel Kavramları	70
3.1.3. Sigorta Sözleşmesi	71
3.1.4. Nakliyat Sigorta Sözleşmesi	72
3.1.5. Emtia Nakliye Sigortası	73
3.1.6. Emtia Nakliye Sigorta Poliçesi	74
3.1.7. Emtia Nakliye Sigortası Poliçesinin İçeriği	74
3.1.8. Emtia Nakliye Sigortası Teminatları	76
3.1.9. Emtia Nakliye Sigortasında İstisnalar	77
3.1.10. Taşımacılıkta Sorumluluk Sigortası	78
3.1.11. Taşıyıcının Mali Sorumluluk Sigortası ile Emtia Nakliyatı Sigortası Arasındaki Baş- lıca Farklılıklar	78
3.1.12. Uluslararası Taşımalarda Sorumluluğu Belirleyen Konvansiyonlar	79
3.1.13. CMR Sorumluluk Sigortası	84
3.2. SİGORTA HASAR VE TANZİM SÜRECİ	84
3.2.1. Hasar Tutanağı	84
3.2.2. Hasarda Dikkat Edilmesi Gereken Durumlar	85
3.2.3. Hasar Türleri	88
3.2.4. Nakliyat Hasar ve Kayıp Dosyalarında Gerekli olan Belgeler	90
ÖLÇME DEĞERLENDİRME 3	91
KAYNAKÇA	92
CEVAP ANAHTARI	95

KİTAP TANITIM ŞEMASI

KİTAP TANITIM ŞEMASI

ÖLÇME DEĞERLENDİRME - 1

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. FOB Teslim Şeklinde, yükleme limanında, malları gemiye yüklemek ... görevidir.
2. CIF Teslim Şeklinde, navlunu ve sigorta masraflarını
3., satıcıya en az soru
4. DPU Teslim Şekline göre teslimat noktasında yükü boşaltma

Aşağıda verilen çoktan seçmeli soruların doğru cevabını i...

5. Incoterms kelimesinin Türkçe karşılığı nedir?

- A) Dış ticaret şekilleri B) Ödeme şekilleri C) Sigorta şekilleri
D) Teslim şekilleri E) Depo şekilleri

6. İhracatçı tarafa en fazla sorumluluk yükleyen teslim şekli aşağıda...

- A) FOB B) DAP C) DDP D) DPU E) CIP

7. Aşağıdakilerden hangisi sadece denizyolu taşımacılığında kullanılan teslim şekillerinden biri değildir?

- A) CIF B) CPT C) FAS D) FOB E) CCD

8. Aşağıdaki teslim şekillerinden hangisinde yükün teslimat noktası satıcı ülkesinde bir noktadır?

- A) CFR B) CIP C) FCA D) DPU E) DDP

9. Hangi teslim şekli grubunda satıcı navlunu ödediği halde, ana taşıma sorumluluğu alıcı tarafa aittir?

- A) A Grubu B) F grubu C) C Grubu D) D Grubu E) E Grubu

10. Aşağıdakilerden hangisi Uluslararası teslim şekillerinin sağladığı faydalardan biri değildir?

- A) İşlemlerin kolaylaştırılması,
B) Uluslararası dış ticaret sisteminin bir kurallar dahilinde işlenmesine olanak sağlanması
C) Uluslararası ticaretin geliştirilmesi
D) Farklı ülkelerdeki yasalara göre kuralların farklı yorumlanmasının önüne geçilmesi
E) Uluslararası kuralları ticaret engeline dönüştürmek

Ünite sonunda öğrenme biriminin kavrama düzeyini ölçecek olan soruları belirtir.

(Linkin uzantısındaki kod; karşısında bulunan karekod oluşumuna aittir.)

<http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=12581>

KOD=12581

UYGULAMA 2

Manisa'da bulunan bir maden şirketi, Çin'de bulunan müşterisine 20 konteyner bor madeni satmıştır. Sözleşmede teslim şekli olarak FCA- İzmir Aliaga Limanı yazmaktadır. Yükün izleyeceği rota; Manisa Maden- İzmir Aliaga Limanı -Şangay Limanı - Nanchang şehri alıcı deposu şeklindedir. (Bknz görsel 1.4)

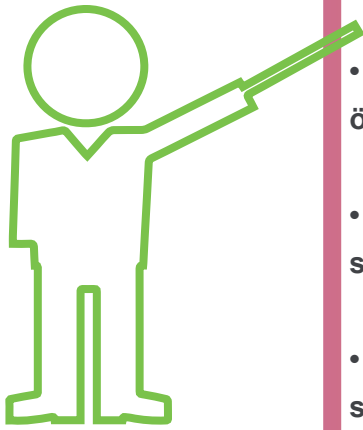
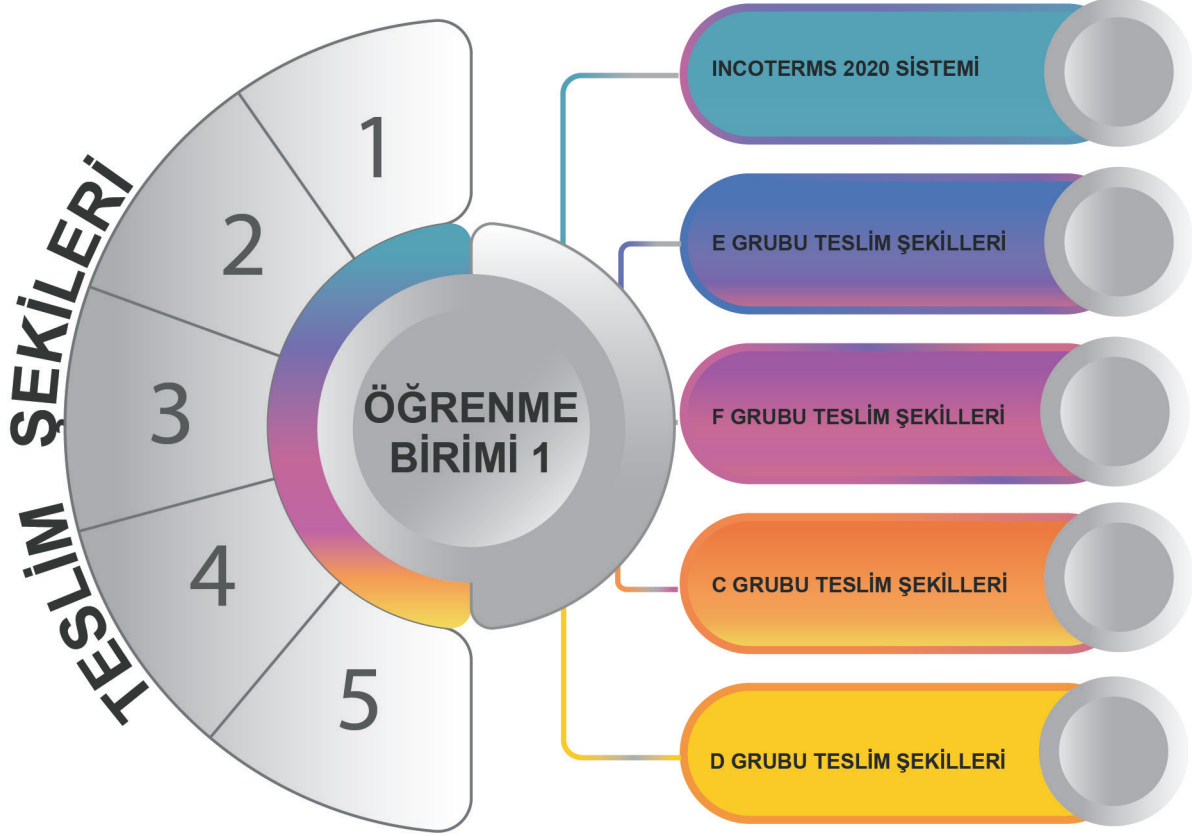
Konu ile ilgili öğrenciler tarafından yapılacak olan araştırmalar ve alıştırmaları belirtir.

Görsel 1.4 Manisa-Şangay Limanı rotası

Buna göre:

- İhracat ülkesi neresidir?
İthalat ülkesi neresidir?
Malları alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?
Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?
Satıcının sorumlulukları nelerdir?
Alıcının sorumlulukları nelerdir?

Bu öğrenme biriminde;

- Incoterms 2020 (teslim şekilleri) kavramını, önemini ve amaçlarını,
- Alıcının ve satıcının bir dış ticaret işlemindeki sorumluluklarını,
- E, F, C, D Grubu Teslim Şekillerinin ulaştırma sektöründe nasıl uygulandığını öğreneceksiniz.

KOD=12580

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Ülkemizin en çok ithal ve ihraç ettiği ürünler neler olabilir?
2. Dünyada en çok hangi taşıma türü kullanılmaktadır? Bunun sebepleri neler olabilir?
3. “Teslim şekilleri” ifadesinden ne anlıyorsunuz?

1.1 INCOTERMS 2020

İngilizce anlamı; International Commercial Terms'tir. Bu ifadenin ilk hecelerinin birleşmesi ile adlandırılır. Incoterms, ülkemizdeki anlamı ile teslim şekilleri, bir dış ticaret işleminde alıcı ve satıcının sorumluluk sınırlarını belirleyen uluslararası kurallar bütünüdür.

1.1.1. Teslim şekilleri – Incoterms Tanımı ve Açılımı

Teslim şekilleri ile taraflar arasındaki masrafların paylaşımı, ticarete konu olan malın nasıl taşınacağı, sigorta, kayıp ve hasar gibi durumlarda kimin ne zaman sorumlu tutulması gerektiği gibi konulara açıklık kazandırılır.

Her teslimatın biçimini belirten ve İngilizce sözcüklerin ilk harfleriyle oluşturulmuş üç harfli terimler vardır. Böylelikle içerikler herkesçe doğru biçimde yorumlanabilmektedir. Incoterms kuralları; lojistik ile uğraşanların, doğru bilmeleri ve uygulamaları gereken kurallardır.

1.1.2. Teslim Şekilleri Tarihçesi

Milletlerarası Ticaret Odası (International Chambers of Commerce/ICC), 1919 yılında Amerika'da; Fransa, İngiltere, Belçika ve ABD tarafından kurulmuştur. Daha sonra merkezi Paris olarak belirlenmiştir. 1921'de ICC, Paris şehrinde yapılan toplantıda Incoterms (teslim şekilleri) kurallarına öncülük olup “Ticari Terimler” kitabını hazırlamaya karar vermiştir. Öncelikle altı adet dış ticaret terimi ile bir çalışma yapılmıştır. Daha sonra bu çalışma 30 ülkeyi kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Farklı ülkeleri temsilen tüccar ve ticaret uzmanlarıyla uzun süren görüşmeler sonucunda 1936'da ilk kitap yayımlanmıştır. 1939'da İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla bu alandaki çalışmalara ara verilmek zorunda kalınmıştır. 1953'te ikinci kitap yayımlanmıştır. Yayımlanan ikinci kitapta demiryolu taşımacılığı düzenlemelere eklenerek toplamda dokuz teslim şekli oluşturulmuştur. 1970'lerde hava yolu taşımacılığında yaşanan gelişmeler sayesinde kapsama hava yolu taşımacılığı da eklenmiştir. 1980 yılında Birleşmiş Milletler Multimodal Transport Konvansiyonu'nda, “multimodal taşımacılık” kavramının tanımlanması ile teslim şekillerine, konteyner taşımacılığını da kapsayacak bir terim eklenmiştir. 2000 yılında gümrük işlemleriyle ilgili ayrıntılara yer verilmiş,

alıcı ve satıcı sistemlerine daha uyumlu olacak şekilde düzenlemeler yapılmıştır.

Değişen ve gelişen taşımacılık sektörüne paralel olarak her on senede bir sürümler güncellenmektedir. Güncellemeler yapılırken piyasa beklentileri, ihracatçı ve ithalatçı istekleri, ihtiyaçları gözetilmiştir. Incoterms 2020, bugüne kadar yayımlanan sekizinci kitaptır. Incoterms Uluslararası Ticari Terimler'in 2020 versiyonunda, doğru teslim şeklinin seçilmesine, malların teslimine ve hasarın geçişine ait vurgulamalar yapılmıştır. İthalat ve ihracat işlemlerinin daha sorunsuz yürütülebilmesi adına her bir teslim şeklinin yanına rehber niteliğinde açıklayıcı notlar konulmuştur. Böylelikle teslimat yöntemleri daha uygulanabilir ve anlaşılabilir. Şu an günümüzde on bir adet teslim şekli kullanılmaktadır.

1.1.3. Teslim Şekillerinin Amacı ve Faydaları

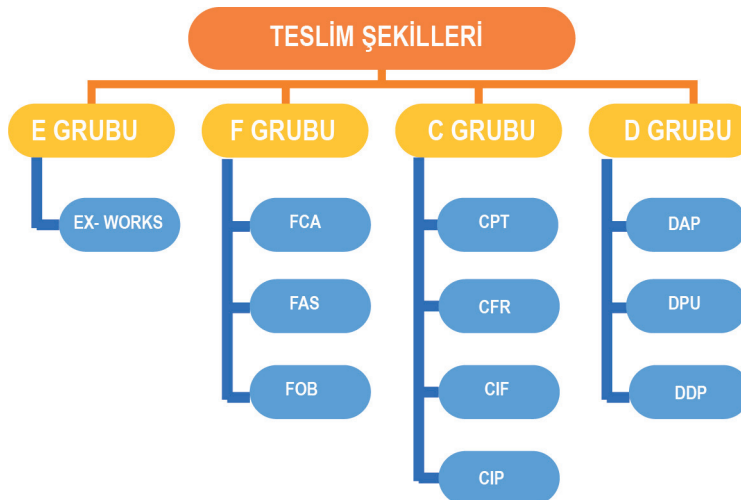
Teslim şekillerinin (incoterms) kullanılmadığı zamanlar alıcı ve satıcı; malın teslim edileceği noktayı, malların araca yüklenmesi ve araçtan boşaltılması işlemlerinin kimin tarafından yapılacağını, ana taşımanın ne şekilde olacağını ve masraflarını hangi tarafın üstleneceğini; olası bir hasar, kayıp ve gecikme durumunda izlenecek yolu, sigortayı kimin yaptıracağını detaylı olarak konuşup anlaşmak zorundaydı. Farklı ülkelerdeki yasa ve düzenlemeler dolayısıyla da bu konular bazen farklı yorumlanmaktaydı.

Teslim şekilleri kuralları; neyin, nerede, kim tarafından yapılması gerektiğini açıklayarak herhangi bir yanlış anlamayı tamamen ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Alıcı ve satıcı, kendi yararını gözetip ve ticarete konu olan mala en uygun teslim şeklini kararlaştırıp anlaşma sağlamaktadır.

Uluslararası teslim şekilleri;

- Uluslararası ticaretin geliştirilmesi
- İşlemlerin kolaylaştırılması
- Uluslararası kuralların ticaret engeline dönüşmesinin önlenmesi
- Uluslararası dış ticaret sisteminin kurallar dahilinde işlemesi gibi faydalar sağlamaktır.

Tablo 1.1: Teslim Şekilleri

Teslim şekilleri (Tablo: 1.1) dört ana başlıkta ve 11 farklı şekilde gerçekleştirilir.

E Grubu teslim şekli satıcıya en az sorumluluk yükleyen gruptur. Bu grupta Ex Works adında bir adet teslim şekli bulunur. Satıcının tek yapacağı, kendi depo veya fabrikasında yükü hazır edip alıcısına teslim etmektir. Satıcının risk ve sorumluluğunun bittiği yerde masrafları da biter.

F Grubunda FCA, FAS, FOB adında üç teslim şekilleri bulunur. Satıcı, malı alıcısına teslim edeceği yere kadar olan tüm risk, sorumluluk ve masraflardan sorumludur. Satıcının sorumluluğunun bittiği yerde masrafları da biter.

C Grubunda CPT, CFR, CIF, CIP adında dört teslim şekli bulunur. Satıcının risk ve sorumluluğu çıkış ülkesinde biter fakat masrafları varış yerine kadar devam eder.

D Grubu teslim şekli satıcının sorumluluğunun en fazla olduğu gruptur. Bu grupta DAP, DPU, DDP adında üç adet teslim şekli bulunur. Satıcı varış yerine kadar olan tüm risk, sorumluluk ve masraflardan sorumludur. Satıcının risk ve sorumluluğunun bittiği yerde masrafları da biter.

Tablo1.2: Taşıma şekline göre

Teslim şekilleri 2020 kuralları taşıma şekli açısından (Tablo: 1.2); “tüm taşıma tiplerinde kullanılabilen” ve “sadece deniz yolu ve nehir taşımacılığında kullanılabilen” teslim şekilleri olmak üzere iki farklı gruba ayrılmıştır. Sadece deniz yolu ve nehir taşımacılığında kullanılan teslim şekillerinde, yükün alıcıya teslim edildiği yer bir limandır. FAS teslim şeklinde satıcının yükü teslim ettiği yer bir liman iken, FOB, CFR, CIF teslim şekillerinde teslimat gemi güvertesidir.

Ülkemizin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı verilerine göre 2020 yılında ihracatta %59,6 , ithalatta ise 52,3 ortalama ile en çok kullanılan taşıma şekli deniz yolu taşımacılığıdır. Bunu %20,5 ortalama ile kara yolu taşımacılığı izlemektedir.

Teslim Şekillerinde Tarafların Genel Sorumluluk Dağılımları

Aşağıdaki tabloda verilen sorumluluk dağılımları tarafların ikili anlaşmalarına göre değişkenlik gösterebilir (Tablo: 1.3).

Tablo 1.3: Tarafların sorumluluk dağılımı

TESLİM ŞEKİLLERİ	TAŞIMA TÜRÜ	Ambalajlama	İhracat Ülkesi İç Taşıma	İhracat Gümrüğü	Ana Taşıma Aracına Yükleme	Ana Taşıma Sorumluluğu	Navlun	Sigorta	Ana Taşıma Aracından Boşaltma	İthalat Gümrüğü	İthalat Ülkesi İç Taşıma
EX WORKS		Satıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Zorunlu Değildir	Alıcı	Alıcı	Alıcı
FCA		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Zorunlu Değildir	Alıcı	Alıcı	Alıcı
FAS		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Zorunlu Değildir	Alıcı	Alıcı	Alıcı
FOB		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Alıcı	Zorunlu Değildir	Alıcı	Alıcı	Alıcı
CPT		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Satıcı	Zorunlu Değildir	Alıcı	Alıcı	Alıcı
CFR		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Satıcı	Zorunlu Değildir	Alıcı	Alıcı	Alıcı
CIF		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı
CIP		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı
DAP		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Zorunlu Değildir	Alıcı	Alıcı	Alıcı
DPU		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Zorunlu Değildir	Satıcı	Alıcı	Alıcı
DDP		Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Zorunlu Değildir	Satıcı	Satıcı	Satıcı

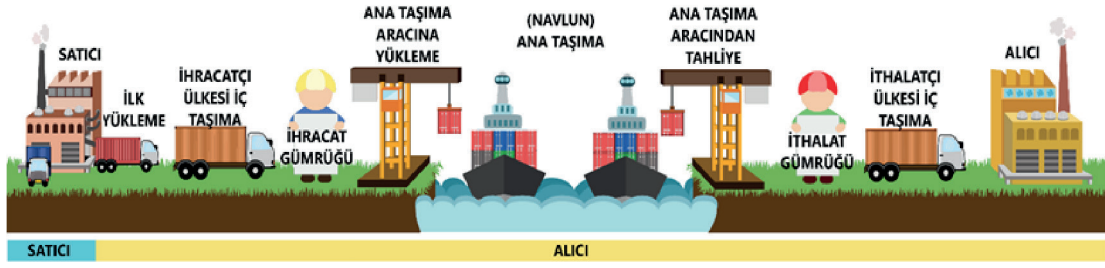
1.2. E GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ

E Grubu teslim şekillerinde Ex-works olmak üzere bir adet teslim şekli bulunur. Ex-works teriminin sonuna eklenen yer ifadesi, satıcının yükü alıcıya teslim edeceği yeri ifade eder. Bu terim; E Grubu teslim şekillerinde hasar, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği yer anlamına da gelir. Bu yer genelde satıcının deposu olur.

1.2.1. Ex Works (Ticari İşletmede Teslim)

Ex Works, satıcının sorumluluğunun en az olduğu teslim şeklidir ve tüm taşıma tiplerinde (deniz, kara, hava, demiryolu) uygulanabilir.

Ex Works teslim şeklinde satıcı, malları hazırlar ve ambalajlı bir şekilde kendi iş yerinde, fabrikasında veya deposunda alıcıya teslim eder. Yükü teslim almasıyla tüm sorumluluk, risk ve masraflar alıcıya geçer (Görsel:1.1).

Görsel 1.1: Exworks teslim şekli

Satıcı Sorumlulukları: Satıcı; ticarete konu olan malı hazırlar, sevkiyat gereklerine uygun biçimde paketleme ve ambalajlama yapar, fabrikasında alıcının emrine hazır bulundurur. Malların sevk edilmeye hazır olduğunu alıcıya bildirir. Satıcının sorumluluğu, malını hasarsız ve eksiksiz olarak teslim ettiği anda biter.

Alıcı Sorumlulukları: Alıcı; mal bedelini öder, malları teslim aldığı yerde araca yüklemesini ve elleçlemesini yapar. İhracat ülkesindeki (satıcı ülkesindeki) taşıma da dahil olmak üzere tüm taşıma işleminden sorumludur. Taşıma işini yapacak olan taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar ve navlunu öder. İhracat ve ithalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük kaynaklı tüm masrafları öder. NOT: Ex Works teslim şekline " ExW-Loaded – ExW-City " terimleri de eklenmiştir. Sözleşmede Exw-Loaded yazıldığında satıcı kendi tesislerinde, malları alıcının aracına yüklemek durumdadır. Sözleşme de Exw-City yazıldığında sadece işyerinde değil kararlaştırılan bir nokta da teslimat gerçekleşebilmektedir.

Ex works Teslim Şekli Örnek Olay

İstanbul'da yerleşik olan ABC Kimya adlı firma, Berlin'de yerleşik XYZ Kimya firmasına mal satmak istemektedir. Sözleşmede yazan teslim şekli ExW- İstanbul satıcının deposu- Incoterms 2020'dir.

Örneğe göre;

İhracatçı ülkesi Türkiye, ithalatçı ülkesi Almanya'dır.

Satıcının malları alıcısına teslim edeceği yer kendi deposudur. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta satıcının deposudur.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda malı sevkiyata uygun biçimde hazırlayıp ambalajlamak,
- Yükün hazır olduğunu alıcıya bildirmektir.

Alicının sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Yüğü İstanbul'da satıcının fabrikasında teslim almak ,
- Malların kara yolu araçlarına yüklemesini yapmak,
- Malların ihracat izinlerini alıp ihracat gümrüğü işlemlerini tamamlamak,
- Ana taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Satın aldığı malın Berlin'e kadar taşınmasını yapmak,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapmak ve gümrük vergisi, muayene gibi masrafları ödemektir.

UYGULAMA 1

KOD=25879

Bursa'da üretim yapan Deniz Zeytincilik adlı firma, 25 ton zeytinyağını İtalya'ya ihraç edecektir. Taraflar aralarında Ex-Works teslim şekline karar vermişlerdir. Sözleşmeye göre; mallar, Mudanya'dan karayolu araçları ile Bursa Gemlik Limanı'na getirilecek, buradan gemiye yüklenerek İtalya Trieste Limanı'na gönderilecek, sonra karayolu ile alıcı fabrikasına taşınacaktır. Sözleşme de EXW-Loaded – Mudanya satıcının deposu – Incoterms 2020 yazmaktadır. yazmaktadır (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Bursa-Trieste Limanı rotası

Buna göre;

İthalat ülkesi neresidir?

İhracat ülkesi neresidir?

Malların alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nedir?

.....

Alıcının sorumlulukları nedir?

.....

1.3. F GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ

F Grubu teslim şekillerinde FCA, FAS ve FOB olmak üzere üç teslim şekli bulunur.

FCA, FAS, FOB terimlerinin sonuna eklenen yer ifadesi, satıcının yükü nerede alıcısına teslim edeceğini ifade eder. Bu yer F Grubu teslim şekillerinde hasar, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği yer anlamına da gelir.

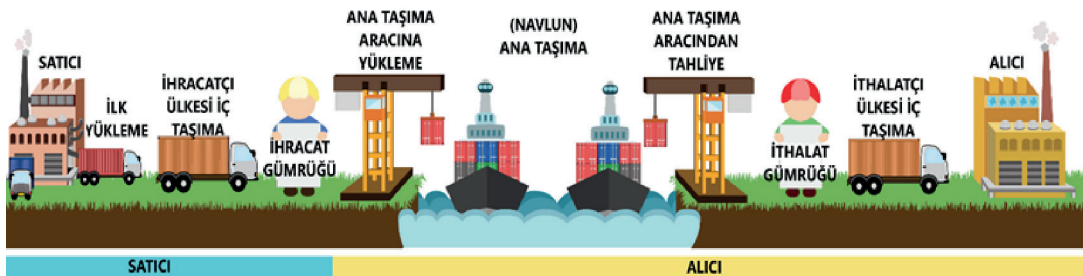
1.3.1. FCA (Belirlenen Yerde Taşıyıcıya Masrafsız Teslim)

F sınıfı terimleri arasında ve Ex Works teslim şeklinden sonra satıcılara en az sorumluluk yükleyen teslim şekli FCA'dır. FCA teslim şekli, tüm taşıma tiplerinde kullanılabilir. Uluslararası ticari işlemlerin yaklaşık %40'ı FCA teslim şekli ile yapılmaktadır.

Satıcı, malları ihracatçı ülkesinde seçilen bir yerde ve tarihte alıcıya teslim eder. Alıcının sorumluluğu, ihracatçı ülkesinde yapılan teslimat ile başlamış olur (Görsel 1.3).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, ihracat gümrüğü işlemlerini tamamlar. Malın, teslim noktasına ulaştırılması için gerekli olan iç taşıma ücretini öder. Sözleşmede belirtilen tarihte ve yerde alıcının taşıyıcısına teslim eder. Bu yer bir liman, depo, terminal veya fabrika olabilir. Satıcının sorumluluğu, malını hasarsız ve eksiksiz olarak teslim ettiği anda biter.

Alıcı sorumlulukları: Alıcı; sözleşme şartlarına uygun olarak kararlaştırılan tarihte ve yerde malları teslim alır. Mal bedelini öder. Malların ana taşıma aracına yüklemesini yapar. Yükleme masraflarını karşılar. Ana taşımadan sorumludur. Taşıma işini yapacak olan taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar ve navlunu öder. İthalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve masraflarını öder. Alıcı kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Görsel 1.3: FCA Teslim şekli

NOT 1: FCA Teslim şeklinde satıcının sorumluluğu ana taşıma aracına yükleme yapılmadan bittiği için nakliyeciler, konşimento gibi taşıma belgelerini satıcı tarafla paylaşmıyordu. Bu durum bazı ödeme yöntemlerinde (akreditifli ödeme gibi) satıcı açısından problemlere yol açıyordu. Satıcı tarafı mağdur etmemek adına 2020’de yapılan güncellemeye göre nakliyeciler, alıcının talimatı üzerine özellikle konşimento gibi taşıma belgelerini satıcılar ile paylaşacaktır.

NOT 2: 2020’de yapılan düzenleme ile FCA teslim şeklinde, taraflar başka herhangi bir taşıyıcıya gerek olmadan kendi taşıma araçlarını kullanarak taşıma yapabilecektir.

FCA Teslim Şekli Örnek Olay

Gaziantep’te bulunan bir gıda firması İran Tahran’da bulunan müşterisine 15 ton Antep fıstığı satmıştır. Sözleşmede teslim şekli olarak FCA- Gaziantep satıcının deposu- Incoterms 2020 yazmaktadır. Taşıma kara yolu ile yapılacaktır. Gaziantep depodan yola çıkan tır Gürbulak sınır kapısından geçerek Tahran’a gidecektir.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Türkiye, ithalat ülkesi İran’dır.

Satıcının malları alıcısına teslim edeceği yer Gaziantep’te bulunan kendi deposudur. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta Gaziantep satıcının deposudur.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda Antep fıstığını sevkiyata uygun biçimde hazırlayıp, ambalajlamak,
- Fabrikasında kara yolu araçlarına yüklemek,
- Satmış olduğu 15 ton Antep fıstığının ihracat izinlerini almak ve ihracat gümrüğü işlemlerini tamamlamaktır.

Alıcının sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Yüğü Gaziantep’te satıcının fabrikasının deposunda teslim almak,
- Ana taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Taşıma evraklarının satıcı ile paylaşılması yönünde talimat vermek,
- Navlunu ödemek,
- Satın aldığı malın taşımasını yapmak,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapmak ve gümrük vergisi, muayene gibi masrafları ödemektir.
- Yüğü İran’daki iç taşımasını yapmaktır.

UYGULAMA 2

KOD=25880

Manisa’da bulunan bir maden şirketi, Çin’de bulunan müşterisine 20 konteyner bor madeni satmıştır. Sözleşmede teslim şekli olarak FCA- İzmir Aliağa Limanı yazmaktadır. Yükün izleyeceği rota; Manisa Maden- İzmir Aliağa Limanı -Şangay Limanı – Nanchang şehri alıcı deposu şeklindedir (Görsel: 1.4).

Görsel 1.4: Manisa-Şangay Limanı rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Malların alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?

Alıcının sorumlulukları nelerdir?.....

.....

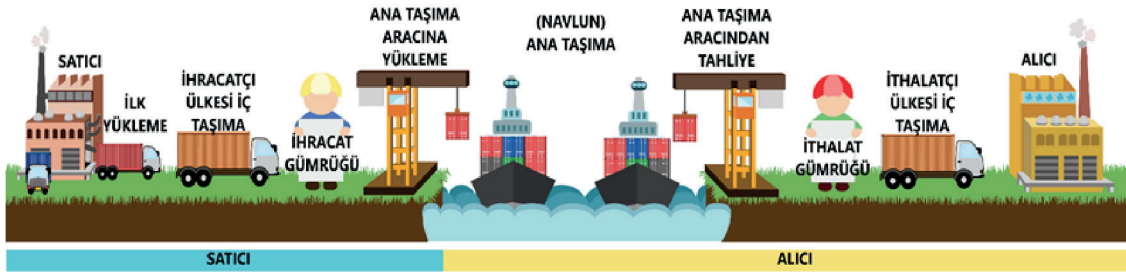
1.3.2. FAS (Gemi Doğrultusunda Taşıyıcıya Masrafsız Teslim)

Sadece deniz yolu ve nehir taşımacılığında kullanılan bir teslim şeklidir.

FAS teslim şeklinde satıcı, malları kararlaştırılan yükleme limanında, taşımayı yapacak geminin yanında alıcısına teslim eder. Alıcının sorumluluğu, geminin yanında yapılan teslimat ile başlamış olur (Görsel: 1.5).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Malın, yükleme limanına ulaştırılması için gerekli olan iç taşıma ücretini öder. Malları sözleşmede yazan tarihte ve limanda, yükleme yapılacak geminin yanına kadar getirir. Satıcının sorumluluğu, limanda malını alıcıya hasarsız ve sorunsuz teslim ettiği anda biter.

Alıcı sorumlulukları: Alıcı; kararlaştırılan tarihte ve limanda malları satıcıdan teslim alır. Mal bedelini öder. Malları gemiye yükleyip yükleme limanı ücretini öder. Alıcı, ana taşımadan sorumludur; taşımayı yapacak gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar ve navlunu öder. Alıcı, gemi varış limanına ulaştığında malları boşaltır ve varış limanı masraflarını öder. İthalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Alıcı kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Görsel 1.5: FAS Teslim şekli

FAS Teslim Şekli Örnek Olay

İzmir'de bulunan bir gıda firması, Cezayir'de bulunan bir gıda firmasından iki konteyner hurma satın almak istemektedir. Sözleşmede teslim şekli olarak FAS-Alger Limanı- Incoterms 2020 yazmaktadır. Yükün izleyeceği rota; Cezayir satıcının deposu – Alger Limanı- İzmir Alsancak Limanı- İzmir alıcının deposu şeklindedir.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Cezayir, ithalat ülkesi Türkiye'dir.

Satıcının malları alıcısına teslim edeceği yer Cezayir/Alger Limanı'dır. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta Cezayir/Alger Limanı'dır.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda hurmayı hazırlayıp sevkiyata uygun biçimde konteynerlere yüklemek, daha sonra konteynerlerin araçlara yüklemesini yapmak,
- Satmış olduğu iki konteyner hurmanın ihracat izinlerini almak ve ihracat gümrüğü işlemlerini tamamlamak,
- Yükü deposundan Alger Limanı'na kadar taşımak ve limana kadar olan taşıma ücretini ödemek
- Alger Limanı'nda geminin yanında alıcıya teslim etmektir.

Alıcının sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Ana taşımayı yapacak gemiyi ayarlamak ve gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Malları Alger Limanı'nda teslim almak,
- Malları Alger Limanı'nda gemiye yüklemek ve yükleme limanı masraflarını karşılamak,
- Gemi İzmir Limanı'na geldiğinde gemiden yükü boşaltmak ve varış limanı masraflarını karşılamak,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapmak ve doğan masrafları ödemek,
- İki konteyner hurmayı İzmir Alsancak Limanı'ndan deposuna kadar taşımaktır.

UYGULAMA 3

KOD=25881

Mersin'de bulunan bir gıda firması, Fransa'daki müşterisine 10.000 adet 500 ml'lik cam şişeli portakal suyu satmıştır. Mallar sırasıyla şu rotayı izlemektedir: Mersin satıcı deposu– Mersin Limanı – Marsilya Limanı – Marsilya alıcı deposu şeklindedir. Sözleşmede teslim şekli olarak FAS-Mersin Limanı – Incoterms 2020 yazmaktadır (Görsel: 1.6).

Görsel 1.6: Mersin-Marsilya rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Malların alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?

Alıcının sorumlulukları nelerdir?.....

1.3.3. FOB (Gemide Masrafsız Teslim)

Ülkemizde en çok kullanılan teslim şekillerinden biridir. Sadece deniz yolu ve nehir taşımacılığında kullanılır.

FOB teslim şeklinde satıcı, malları kararlaştırılan yükleme limanında gemiye yüklenmiş şekilde alıcısına teslim eder. Mallar gemiye yüklendikten sonra satıcı malı teslim etmiş sayılır. Bundan sonra tüm masraf, risk ve sorumluluk alıcıya geçer (Görsel: 1.7).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Malın, yükleme limanına ulaştırılması için gerekli olan iç taşıma ücretini öder. Sözleşmede yazan tarihte ve limanda, yükleme yapılacak geminin yanına kadar getirir. Alıcı tarafından ayarlanan gemiye yükler. Yükleme limanı masraflarını karşılar. Malların gemiye yüklendiğini alıcıya bildirir. Satıcının sorumluluğu malların gemiye yüklenmesi ile sona erer.

Alıcı sorumlulukları: Alıcı; mal bedelini öder, ithalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Ana taşımadan sorumludur. Taşımayı yapacak gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yaparak navlunu öder. Gemi varış limanına ulaştığında malları boşaltır ve varış limanı masraflarını öder. Alıcı kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Görsel 1.7: FOB Teslim şekli

FOB Teslim Şekli Örnek Olay

Kocaeli’de yerleşik ihracatçı bir firma, İsviçre’deki müşterisine bir konteyner çamaşır suyu ham maddesi satmıştır. Yük, sırasıyla şu rotayı izlemektedir; Kocaeli satıcının deposu – Kocaeli Evyapport Limanı – İtalya Trieste Limanı – İsviçre Luzern şehri – şeklindedir. Sözleşmede teslim şekli olarak FOB- Evyapport Limanı-Incoterms 2020 yazmaktadır.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Türkiye, ithalat ülkesi İsviçre’dir.

Satıcının malları alıcısına teslim edeceği yer Türkiye/Kocaeli Evyapport Limanı’dır. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta Türkiye/Kocaeli Evyapport Limanı’dır.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda kimyasalı, sevkiyata uygun biçimde hazırlayıp, ambalajlayıp kara yolu araçlarına yüklemek,
- Yükü deposundan Kocaeli Evyapport Limanı’na kadar taşımak ve limana kadar oluşan taşıma ücretini ödemek ,
- Satmış olduğu kimyasalın ihracat izinlerini almak ve ihracat gümrüğü işlemlerini tamamlamak,
- Yükü Evyapport Limanı’nda bulunan gemiye yüklemek ve yükleme limanı masrafları karşılamaktır.

Alıcının sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Ana taşımayı yapacak gemiyi ayarlamak ve gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Gemi Trieste Limanı’na geldiğinde gemiden yükü boşaltmak ve varış limanı masraflarını karşılamak,
- Yükü araçlara yükleyip, İsviçre Luzern’de bulunan fabrikasına kadar taşımak.
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapmak ve doğan masrafları ödemektir.

UYGULAMA 4

KOD=25882

Görsel 1.8: İzmir-Hamburg rotası

Aydın'da yerleşik bir ihracat firması, Almanya'nın Hamburg şehrinde bulunan müşterisine 10 ton kuru incir satmıştır. Mallar, satıcı deposunda yüklendikten sonra İzmir Alsancak Limanı'ndan Hamburg Limanı'na hareket edecektir. Hamburg Limanı'nda gemiden boşaltıldıktan sonra kamyonlar ile müşteri fabrikasına taşınacaktır. Sözleşmede FOB-Hamburg Limanı-Incoterms 2020 yazmaktadır (Görsel: 1.8).

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Malların alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?.....

Alıcının sorumlulukları nelerdir?.....

1.4. C GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ

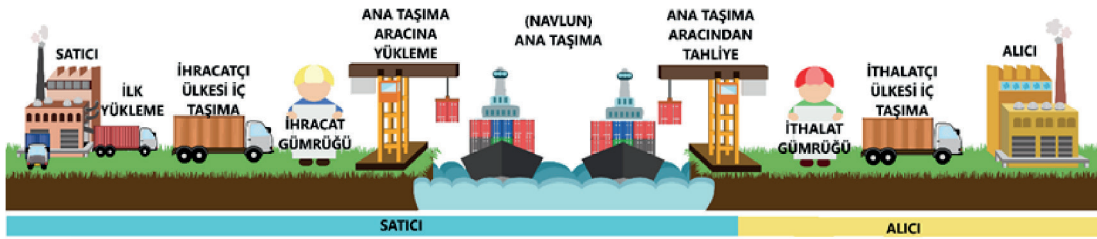
C Grubu teslim şekillerinde CFR, CPT, CIF, CIP olmak üzere dört adet teslim şekli bulunmaktadır. E, F, D teslim gruplarında ana taşıma (navlun) ücretini ödeyen taraf, ana taşıma sırasında meydana gelebilecek olan hasar, kayıp ve gecikme durumlarından da sorumludur. C grubu teslim şekillerinde farklı olarak ana taşıma ücretini (navlun) satıcı ödese de ana taşıma sırasında meydana gelebilecek olan hasar, kayıp ve gecikme gibi durumlardan alıcı sorumlu tutulur.

CFR, CPT, CIF, CIP terimlerinin sonuna eklenen yer ifadesi, satıcının yükü nereye kadar taşıyacağını ifade eder.

1.4.1. CFR (Mal Bedeli ve Taşıma Ödenmiş Teslim)

Sadece deniz yolu ve nehir taşımacılığında kullanılır. CFR teslim şeklinde satıcı, navlunu ödeyip malları varış limanına kadar taşır (Görsel: 1.9).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Malın, yükleme limanına ulaştırılması için gerekli olan iç taşıma ücretini öder. Satıcı, taşımayı yapacak gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar, navlunu öder. Malları sözleşmede yazan tarihte ve limanda, yükleme yapılacak geminin yanına kadar getirerek gemiye yükler. Yükleme limanı masraflarını karşılar. Satıcı, malların gemiye yüklendiğini ve geminin muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir. Satıcının sorumluluğu malların gemiye yüklenmesi ile sona erer.

Görsel 1.9: CFR Teslim şekli

Alıcı sorumlulukları: Malların yükleme limanında gemiye yüklenmesi ile sorumluluk ve risk alıcıya geçmiş olur. Alıcı; mal bedelini öder, ithalat gümrük işlemlerini yaparak gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Gemi varış limanına geldiğinde yükü gemiden boşaltır ve varış limanı ücretini öder. Alıcı, kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

CFR Teslim Şekli Örnek Olay

Rize’de yerleşik bir çay fabrikası, Rusya’da bulunan bir müşterisine 5 konteyner çay satmıştır. Malların izleyeceği rota: Rize çay fabrikası – Samsun Limanı– Rusya Soçi Limanı – Kropotkin şehri alıcının deposu şeklindedir. Sözleşmede yazan teslim şekli CFR-Soçi Limanı – Incoterms 2020 dir.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Türkiye, ithalat ülkesi Rusya’dır.

Satıcı, malları Rusya/Soçi Limanı’na kadar taşıyacaktır. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta ise (ana taşıma aracına ilk yükleme yeri olan) Türkiye/Samsun Limanı’dır.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda çayı sevkiyat gereklerine uygun bir biçimde konteynerlere daha sonra da karayolu araçlarına yüklemek,
- Yükü Rize’deki deposundan Samsun Limanı’na kadar taşımak ve limana kadar oluşan taşıma ücretini ödemek,
- Satmış olduğu beş konteyner çayın ihracat izinlerini alıp gümrük işlemlerini tamamlamak,
- Ana taşımayı yapacak gemiyi ayarlamak ve gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Konteynerleri Samsun Limanı’nda bulunan gemiye yüklemek ve liman masrafları karşılamaktır.

Alıcı sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Gemi Soçi Limanı’na geldiğinde gemiden yükü boşaltmak ve varış limanı masraflarını karşılamak,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapıp gümrük vergisi ve muayene masraflarını ödemek,
- Beş konteyner çayı Kropotkin şehrinde bulunan deposuna taşımaktır.

UYGULAMA 5

KOD=25883

Bursa'da yerleşik bir otomobil fabrikası Ukrayna'ya 100.000 adet 2020 model otomobil ihraç edecektir. Malların izleyeceği rota: Bursa otomobil fabrikası- Gemlik Limanı – Odessa Limanı- Alıcının deposu şeklindedir. Sözleşmede yazan teslim şekli CFR- Odessa Limanı'dır. (Bknz görsel 1.10)

Görsel 1.10: Bursa-Kiev rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?.....

Satıcı malları nereye kadar taşıyacaktı?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?.....

.....

Alıcı sorumlulukları nelerdir?.....

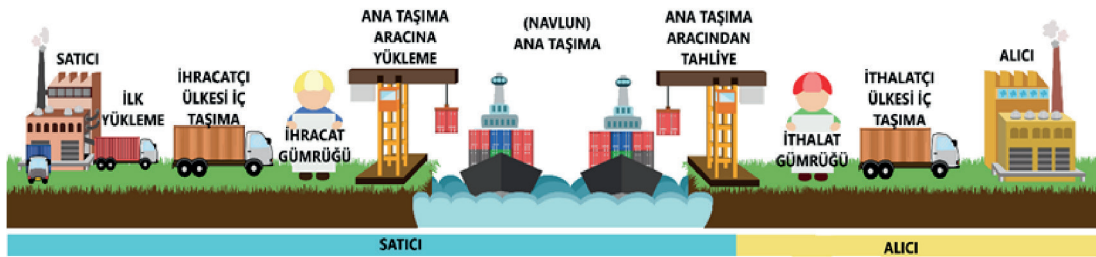
1.4.2. CPT (Belirlenen Yere Kadar Taşıma Ödenmiş Teslim)

CPT teslim şekli tüm taşıma tipleri için kullanılabilir.

CPT teslim şeklinde satıcı, navlunu ödeyip alıcının ülkesinde bulunan varma noktasına kadar malları taşır (Görsel: 1.11).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar, navlunu öder. Ana taşıma aracına malların yüklemesini yapar. Yükleme masraflarını karşılar. Malların taşıyıcıya teslim edildiğini ve taşıma aracının muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir. Satıcının sorumluluğu malların ana taşıma aracına yüklenmesi ile sona erer.

Alıcı sorumlulukları: Malların ana taşıma aracına yüklemesiyle sorumluluk alıcıya geçmiş olur. Alıcı mal bedelini öder. İthalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Ana taşıma aracı varış yerine geldiğinde araçtan yükü boşaltır ve yükün boşaltım ücretini öder. Taraflar arasında kararlaştırılan varma noktası alıcının fabrikası veya deposu değil ise alıcı, kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Görsel 1.11: CPT Teslim şekli

NOT: 2020'de yapılan güncellemeyle taraflar arasında kararlaştırılan teslim yeri bir liman ise CPT yerine CFR kullanılmasının doğru olacağını vurgulanmıştır.

CPT Teslim Şekli Örnek Olay

Edirne'de yerleşik bir ayçiçeği yağı fabrikası, Sırbistan'ın Belgrad kenti yakınlarında bulunan bir gıda fabrikasına 50 ton ayçiçeği yağı satmıştır. Ana taşıma demir yolu ile gerçekleştirilecektir. Sözleşmede teslim şekli olarak CPT-Belgrad Tren İstasyonu- Incoterms 2020 yazmaktadır. Yükün izleyeceği rota; Edirne satıcının deposu- Kapıkule Tren İstasyonu- Sofya Tren İstasyonu- Belgrad Tren İstasyonu- Belgrad alıcının fabrikası şeklinde olacaktır.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Türkiye, ithalat ülkesi Sırbistan'dır.

Satıcı malları Belgrad Tren İstasyonu'na kadar taşıyacaktır. Sorumluluk risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta ise (ana taşıma aracına ilk yükleme yeri olan) Kapıkule Tren İstasyonu'dur.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda ayçiçeği yağını sevkiyat gereklerine uygun bir biçimde hazırlayıp karayolu araçlarına yüklemek,
- Yüğü deposundan Kapıkule Tren İstasyonu'na kadar taşımak ve istasyona kadar olan taşıma ücretini ödemek,
- Satmış olduğu 50 ton ayçiçeği yağının ihracat izinlerini alıp ihracat gümrüğü işlemlerini tamamlamak,
- Taşımayı yapacak olan demir yolu şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Yüğü Kapıkule Tren İstasyonu'nda sarnıçlı vagonlara yüklemek,
- Yükleme istasyonunda oluşacak olan masrafları karşılamaktır.

Alıcı sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapıp gümrük vergisi ve muayene masraflarını ödemek,
- Tren Belgrad Tren İstasyonuna ulaştığında vagonlardan yüğü boşaltmak ve boşaltma ücretlerini karşılamak,
- Ayçiçeği yağlarını uygun kara yolu araçlarına yüklemesini yapmak,
- Malların kendi ülkesinde iç taşımasını yapmaktır.

UYGULAMA 6

KOD=25884

Türkiye Ankara'da yerleşik bir palet üreticisi firma, Macaristan'da yerleşik olan bir firmaya 1000 adet palet satmıştır. Ana taşıma demir yolu ile gerçekleşecektir. Sözleşmede teslim şekli olarak CPT-Budapeşte Tren İstasyonu- Incoterms 2020 yazmaktadır. Yüğun izleyeceği rota; Ankara satıcının deposu- Eskişehir – Edirne Kapıkule - Bulgaristan- Romanya – Macaristan/Budapeşte Tren İstasyonu - alıcının fabrikası şeklinde olacaktır (Görsel: 1.2).

Görsel 1.12: Ankara-Budapeşte rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?.....

İthalat ülkesi neresidir?

Satıcı malları nereye kadar taşıyacaktı?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?.....

Alıcının sorumlulukları nelerdir?.....

1.4.3. CIF (Mal Bedeli, Sigorta ve Navlun Ödenmiş Teslim)

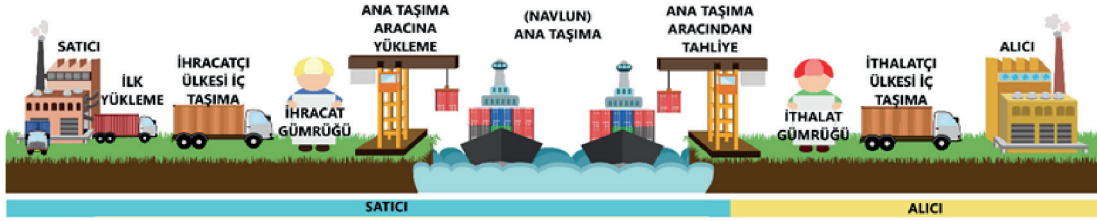
CIF teslim şekli, C grubunda en çok kullanılan teslim şeklidir. Sadece deniz yolu ve nehir taşımacılığında kullanılır.

CIF teslim şeklinde satıcı, satmış olduğu mallara sigorta yaptırır. Navlunu ödeyip malları varış limanına kadar taşır (Görsel: 1.13).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Göndereceği yükün sigortasını yaptırır ve sigorta masraflarını öder. Taşımayı yapacak gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar, navlunu öder. Malın, yükleme limanına ulaştırılması için gerekli olan iç taşıma ücretini karşılar. Malı sözleşmede yazan tarihte ve limanda, yükleme yapılacak geminin yanına kadar getirerek gemiye yükler. Yükleme limanı masraflarını karşılar. Satıcı malların gemiye yüklendiğini ve geminin muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir. Satıcının sorumluluğu

malların gemiye yüklenmesi ile sona erer.

Alıcı sorumlulukları: Malların gemiye yüklemesiyle sorumluluk alıcıya geçmiş olur. Alıcı; mal bedelini öder, ithalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Gemi varış limanına geldiğinde yükü gemiden boşaltarak varış limanı ücretini öder. Alıcı, kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Görsel 1.13: CIF Teslim şekli

CIF Teslim Şekli Örnek Olay

Çin’de yerleşik XYZ firması, Kütahya’da üretim yapan bir seramik fabrikası olan Sağlam Seramik Şirketinden 5 konteyner seramik banyo fayansı satın almak istemektedir. Yükleme limanı İzmir Limanı, varış limanı Şangay Limanı’dır. Sözleşmede teslim şekli olarak CIF-Şangay Limanı -Incoterms 2020 yazmaktadır.

Örneğe göre;

Satıcı şirket Sağlam Seramik Şirketi, alıcı şirket XYZ’dir.

İhracat ülkesi Türkiye, ithalat ülkesi Çin’dir.

Satıcı, malları Çin/Şangay Limanı’na kadar taşıyacaktır. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta ise (ana taşıma aracına ilk yükleme yeri olan) Türkiye/İzmir Limanı’dır.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda banyo fayansını sevkiyat gereklerine uygun bir biçimde konteynerlere daha sonra da araçlara yüklemek,
- Yükü Kütahya’daki deposundan İzmir Limanı’na kadar taşımak ve limana kadar oluşan taşıma ücretini ödemek,
- Satmış olduğu beş konteyner fayansın ihracat izinlerini alıp gümrük işlemlerini tamamlamak,
- Satmış olduğu 5 konteyner banyo fayansına sigorta yaptırmak,
- Ana taşımayı yapacak gemiyi ayarlamak ve gemi şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Konteynerleri İzmir Limanı’nda bulunan gemiye yüklemek ve liman masrafları karşılamaktır.

Alıcı sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Gemi Şangay Limanı'na geldiğinde gemiden yükü boşaltmak ve liman masraflarını karşılamak,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapıp gümrük vergisi ve muayene masraflarını ödemek,
- Yükü Şangay Limanı'nda demiryolu araçlarına yükleyip, yükün Çin'deki iç taşımasını yapmaktır.

UYGULAMA 7

Hatay'da yerleşik bir kimya fabrikası Hindistan'da bulunan müşterisine 10 konteyner el dezenfektanı satmıştır. Yükün izleyeceği rota; Hatay satıcı fabrikası - İskenderun Limanı - Mumbai Jawaharlal Nehru Port Trust (kısaca JNPT) – Mumbai alıcı deposu şeklinde olacaktır. Sözleşmede yazan teslim şekli CIF- Mumbai Jawaharlal Nehru Port Trust (JNPT) – Incoterms 2020'dir (Görsel: 1.14).

Görsel 1.14: Hatay-Mumbai rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Satıcı malları nereye kadar taşıyacaktı?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?

Alıcının sorumlulukları nelerdir?

1.4.4. CIP (Sigorta Dahil Belirlenen Yere Kadar Taşıma Ödenmiş Teslim)

CIP teslim şekli, tüm taşıma tipleri için kullanılabilir.

CIP teslim şeklinde satıcı, navlunu ödeyip ve sigortayı yaptırıp alıcının ülkesinde seçilen bir varma noktasına kadar malları taşır (Görsel: 1.15).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Satıldığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Göndereceği yükün sigortasını yaptırır ve sigorta masraflarını öder. Taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar, navlunu öder. Ana taşıma aracına malların yüklemesini yapar. Yükleme masraflarını karşılar. Malların taşıyıcıya teslim edildiğini ve taşıma aracının muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir. Satıcının sorumluluğu malların ana taşıma aracına yüklenmesi ile sona erer.

Alıcı sorumlulukları: Malların ana taşıma aracına yüklemesiyle sorumluluk alıcıya geçmiş olur. Alıcı; mal bedelini öder, ithalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Ana taşıma aracı varış yerine geldiğinde araçtan yükü boşaltır ve boşaltım ücretini öder. Taraflar arasında kararlaştırılan teslimat noktası alıcının fabrikası veya deposu değil ise alıcı, kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Görsel 1.15: CIP Teslim şekli

NOT: 2020’de yapılan güncelleme ile CIP teslim şeklinde, satıcının yapacağı sigortanın kapsamı genişletilmiştir. Böylece satıcı daha geniş kapsamlı bir sigorta yapmak ile sorumlu tutulmuştur.

CIP Teslim Şekli Örnek Olay

Adana’da yerleşik olan pamuk ihracatçısı firma, Gürcistan’ın Tiflis şehrinde yerleşik bir tekstil atölyesine 25 ton pamuk satmıştır. Taşıma kara yolu ile yapılacaktır. Satıcı pamukları Adana’da kendi deposunda kara yolu araçlarına yükleyip alıcının fabrikasına kadar taşıyacaktır. Sözleşmede teslim şekli olarak CIP-Tiflis alıcının fabrikası- Incoterms 2020 yazmaktadır.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Türkiye, ithalat ülkesi Gürcistan’dır.

Satıcı, malları Tiflis’te alıcının fabrikasına kadar kadar taşıyacaktır. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta (ana taşıma aracına ilk yükleme yeri olan) Adana satıcının deposudur.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktardaki pamuğu sevkiyata uygun biçimde hazırlayıp deposunda araçlara yüklemek,
- Satmış olduğu 25 ton pamuğun ihracat izinlerini alıp ihracat gümrük işlemlerini tamamlamak,
- Satmış olduğu pamuğa sigorta yaptırmak,
- Taşımayı yapacak taşıma şirketi ile anlaşıp taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Pamukların Adana’dan Tiflis’e kadar taşınmasını yapmaktır.

Alıcının sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Ana taşıma aracı deposuna geldiğinde yükü araçtan boşaltmak,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapmak ve gümrük vergisi, muayene gibi masrafları ödemektir.

KOD=25886

UYGULAMA 8

Erzurum’da yerleşik olan ihracatçı bir firma, Azerbaycan’daki müşterisine 7500 adet ahşap kızak satmıştır. Yük, satıcının Erzurum’daki fabrikasından yüklendikten sonra karayolu ile Azerbaycan’ın Bakü şehrine gidecektir. Sözleşmede teslim şekli olarak CIP- Bakü Gümrük – Incoterms 2020 yazmaktadır (Görsel: 1.16).

Görsel 1.16: Erzurum-Bakü rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Satıcı malları nereye kadar taşıyacaktı?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?

.....

Alıcının sorumlulukları nelerdir?.....

.....

1.5. D GRUBU TESLİM ŞEKİLLERİ

D Grubu teslim şekillerinde DAP, DPU, DDP olmak üzere üç teslim şekli bulunmaktadır.

DAP, DPU ve DDP terimlerinin sonuna eklenen yer ifadesi, satıcının yükü nerede alıcısına teslim edeceğini ifade eder. Sorumluluk, risk ve masrafların değişim noktası alıcının ülkesinde bulunan teslimat noktasıdır.

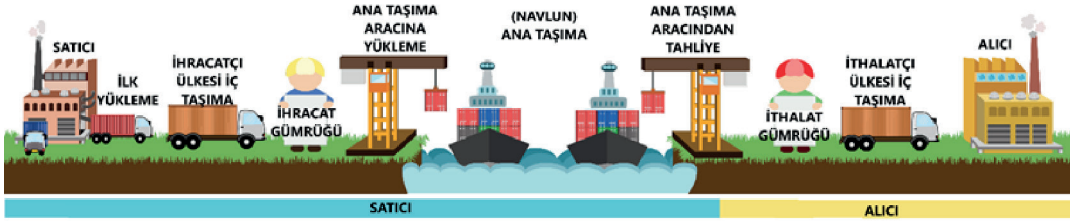
1.5.1. DAP (Belirlenen Yerde Teslim)

DAP teslim şekli, tüm taşıma tipleri için kullanılabilir. DAP teslim şeklinde satıcı, malları alıcının ülkesinde seçilen bir teslim noktasında navlunu ödenmiş şekilde alıcıya teslim eder. Alıcının risk, sorumluluk ve masrafları üstlendiği yer kendi ülkesinde bulunan teslimat yeridir (Görsel: 1.16).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Satıldığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar, navlunu öder. Ana taşıma

aracına malların yüklemesini yapar. Yükleme masraflarını karşılar. Teslim noktasına kadar malın taşınmasını yapar. Satıcı, malların taşıyıcıya teslim edildiğini ve taşıma aracının muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir. Teslimat noktası bir depo, fabrika veya terminal olabilir. Satıcının sorumluluğu, malını hasarsız ve eksiksiz olarak teslim ettiği anda biter.

Alıcı sorumlulukları: Alıcı; mal bedelini öder, ithalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Taşıma aracı teslimat noktasına geldiğinde yükü teslim alır, boşaltır ve boşaltım ücretini öder. Taraflar arasında kararlaştırılan teslimat noktası alıcının fabrikası veya deposu değil ise alıcı, kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Görsel 1.17: DAP Teslim şekli

DAP Teslim Şekli Örnek Olay

Avusturya'da yerleşik olan bir firma, Eskişehir'de bulunan müşterisine bir konteyner ambalaj malzemesi satmıştır. Ana taşıma demir yolu ile yapılacaktır. Yük rotası: Satıcı fabrika deposu Salzburg Tren İstasyonu – Zagreb – Belgrad – Sofya – Kapıkule – İstanbul – Eskişehir Tren İstasyonu – Eskişehir alıcı fabrikası şeklinde olacaktır. Sözleşmede teslim şekli olarak DAP-Eskişehir Tren İstasyonu-Incoterms 2020 yazmaktadır.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Avusturya, ithalat ülkesi Türkiye'dir.

Satıcının malları alıcısına teslim edeceği yer Eskişehir Tren İstasyonu'dur. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta Eskişehir Tren İstasyonu'dur.

Satıcının sorumlulukları:

- İstenilen miktarda ambalaj malzemesini hazırlayıp sevkiyat gereklerine uygun bir biçimde araçlara yüklemek,
- Satmış olduğu ambalaj malzemesinin ihracat izinlerini alıp gümrük işlemlerini tamamlamak,
- Taşımayı yapacak demir yolu şirketi ile anlaşıp taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Yükün Salzburg Tren İstasyonu'nda trene yüklemesini yapmak ,
- Yükleme istasyonunda oluşan masrafları karşılamak,
- Yükün Eskişehir Tren İstasyonu'na kadar taşınmasını yapmaktır.

Alıcı sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Yükü Eskişehir Tren İstasyonu'nda teslim almak,
- Yükü trenden boşaltmak ve varış istasyonu masraflarını ödemek,
- İthalat gümrüğü işlemlerini yapıp gümrük vergisi ve muayene masraflarını ödemek,
- Yükü araca yükleyip deposuna taşımaktır.

UYGULAMA 9

KOD=25887

İstanbul Merter'de yerleşik bir tekstil atölyesi, İngiltere/Londra'daki müşterisine 10 top saten kumaş satmıştır. Satıcı, sattığı malları İstanbul Marport Limanı'nda gemiye yükleyecektir. Varış limanı Londra Limanı'dır. İkili arasında yapılan sözleşmede, teslim şekli olarak DAP- Londra alıcının deposu- Incoterms 2020 yazmaktadır (Görsel: 1.18).

Görsel 1.18: İstanbul-Londra rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Malların alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?

Alıcının sorumlulukları nelerdir?

1.5.2. DPU (Belirtilen Noktada Eşya Boşaltılmış Teslim)

DPU teslim şekli tüm taşıma tipleri için kullanılabilir.

DPU teslim şekli 01.01.2020 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanmıştır. geçerli olmak üzere kullanılmaya başlanmıştır. Bu teslim şeklinin vurgu yapılan en önemli özelliği “yükün taşıma aracından boşaltılmış şekilde” alıcısına teslim edilecek olmasıdır.

DPU teslim şeklinde satıcı, navlunu ödeyip malları alıcının ülkesinde belirlenen yere kadar getirerek alıcıya teslim eder. Alıcının risk, sorumluluk ve masrafları üstlendiği yer kendi ülkesinde bulunan teslimat yeridir. (Görsel: 1.19).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar, navlunu öder. Ana taşıma aracına malların yüklemesini yapar. Yükleme masraflarını karşılar. Malların taşıyıcıya teslim edildiğini ve taşıma aracının muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir. Teslim noktasına kadar malın taşımalarını yapar. Varış yerinde, malları araçtan boşaltıp alıcısına teslim eder. Varış yeri bir depo, fabrika veya terminal olabilir. Satıcının sorumluluğu varış yerinde malını hasarsız ve eksiksiz olarak araçtan boşaltıp alıcısına sunduğu an bitmiş olur.

Alıcı sorumlulukları: Varış yerinde ana taşıma aracından boşaltılmış yükü teslim aldıktan sonra tüm sorumluluk risk ve masraflar alıcıya geçer. Alıcı; mal bedelini öder, ithalat gümrük işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene masraflarını öder. Taraflar arasında kararlaştırılan teslimat noktası alıcının fabrikası veya deposu değil ise alıcı, kendi ülkesindeki iç taşımadan sorumludur.

Çanakkale’de bulunan bir enerji firması, Hollanda’dan bir adet rüzgâr gülü direği satın almıştır. Taşıma şekli olarak kara yolu kararlaştırılmıştır. Alıcı taraf teslim şeklinin DPU olmasını talep etmiştir. Sözleşmede DPU-Çanakkale alıcı deposu -Incoterms 2020 yazmaktadır.

İhracat ülkesi Hollanda, ithalat ülkesi Türkiye'dir.

Satıcının malları alıcısına teslim edeceği yer Türkiye/Çanakkale alıcının deposudur. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta Türkiye/Çanakkale alıcının deposudur.

- Rüzgârgülü direğini hasarsız olarak alıcısına ulaştıracak şekilde araca yüklemesini yapmak,
- Satmış olduğu rüzgârgülü direğinin gerekli ihracat izinlerini almak ve gümrük işlemlerini tamamlamak ,
- Taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapmak,
- Navlunu ödemek,
- Rüzgârgülü direğinin Hollanda'dan Çanakkale'ye kadar hasarsız bir biçimde taşınmasını yapmak,
- Araç Çanakkale'de alıcının deposuna vardığında yükü hasarsız bir biçimde boşaltmaktır.

- Mal bedelini ödemek,
- İthalat gümrük işlemlerini yapmak,
- Yükü deposunda araçtan boşaltılmış halde teslim almaktır.

UYGULAMA 10

Fransa'da bulunan bir firma, Kocaeli'de yerleşik bir fabrikaya 2 adet kule vinci satmıştır. Taşıma karayolu ile yapılacaktır. Sözleşmede yazan teslim şekli DPU-Kocaeli Derince Gümrük – Incoterms 2020'dir (Görsel: 1.20).

Görsel 1.20: Fransa-Kocaeli rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Malların alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Yükü Kocaeli Derince Gümrüğünde boşaltmakla yükümlü taraf kimdir?.....

Satıcının sorumlulukları nelerdir?.....

Alıcının sorumlulukları nelerdir?.....

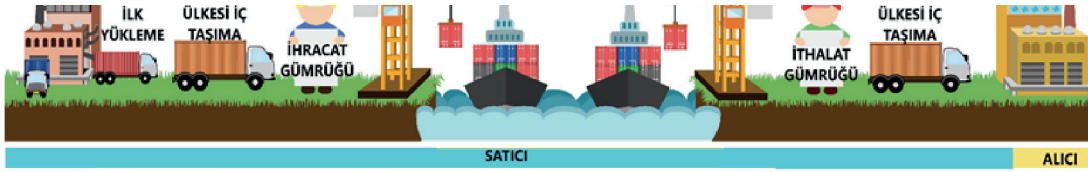
1.5.3 DDP (Gümrük Vergileri Ödenmiş Olarak Teslim)

Satıcının sorumluluğunun en çok olduğu teslim şeklidir. Tüm taşıma tiplerinde kullanılabilir.

Bu teslim şeklinde alıcı, sadece mal bedelini öder ve malları kararlaştırılan yerde ve tarihte teslim alır. Bunun dışında kalan tüm işlemler, masraflar ve risk satıcı sorumluluğundadır (Görsel 1.21).

Satıcı sorumlulukları: Satıcı; malları istenilen miktarda, kalitede ve sevkiyat kurallarına uygun olarak hazırlar, ambalajlar ve araca yükler. Sattığı malın ihracat izinlerini alır, gümrük işlemlerini tamamlar. Taşımayı yapacak taşıma şirketi ile taşıma sözleşmesi yapar, navlunu öder. Ana taşıma aracına malların yüklemesini yapar. Yükleme masraflarını karşılar. Teslim noktasına kadar malın taşımalarını yapar. İthalat gümrüğü işlemlerini yapar, gümrük vergisi ve muayene gibi masrafları karşılar. Varış yerinde alıcıya teslim eder. Varış yeri bir depo, fabrika veya terminal olabilir. Satıcının sorumluluğu varış yerinde malını hasarsız ve eksiksiz olarak teslim ettiğinde bitmiş olur.

Alıcı sorumlulukları: Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder, kararlaştırılan yer ve tarihte yükünü teslim alır.

Görsel 1.21: DDP Teslim şekli

DDP Teslim Şekli Örnek Olay

Balıkesir’de yerleşik bir tavuk çiftliği, Nijerya’ya 5000 adet yumurta satmıştır. Ana taşıma hava yolu ile yapılacaktır. Balıkesir’de tavuk çiftliğinden kamyonu yüklenen yumurtalar, İzmir Adnan Menderes Havalimanı’na gelecektir, buradan havalanan uçak Murtala Muhammed Uluslararası Havalimanı’na (Nijerya) inecektir. Daha sonra ithalatçı firmanın deposuna taşınacaktır. Taraflar aralarında DDP teslim şekline karar vermişlerdir.

Örneğe göre;

İhracat ülkesi Türkiye, ithalat ülkesi Nijerya’dır.

Satıcının malları alıcısına teslim edeceği yer Nijerya/ alıcının deposudur. Sorumluluk, risk ve masrafların alıcıya geçtiği nokta Nijerya/ alıcının deposudur.

Satıcı sorumlulukları:

- İstenilen miktardaki yumurtaları sevkiyata uygun biçimde araçlara yüklemek, yükü İzmir Adnan Menderes Havalimanı’na kadar taşımak,
- İhracat gümrük işlemlerini yapmak ve doğan masrafları ödeme,
- Ana taşımayı organize etmek ve havayolu taşıması ile ilgili gerekli olacak her türlü belgeyi hazırlamak,
- Uçak Murtala Muhammed Uluslararası Havalimanı’na indiğinde yükü boşaltmak ve havalimanı ücretlerini ödemek,

- İthalat gümrüğü işlemlerini yapmak ve doğan masrafları ödemek,
- Yükü havalimanında araçlara yükleyip alıcının fabrikasına taşımaktır.

Alıcı sorumlulukları:

- Mal bedelini ödemek,
- Malı teslim almaktır.

KOD=25889

UYGULAMA 11

Konya’da yerleşik bir şeker fabrikası, Kenya’ya 5 ton şeker pancarı satmıştır. Ana taşıma havayolu ile yapılacaktır. Satıcı tarafın deposunda yüklenen kamyon, Ankara Esenboğa Havalimanı’na gelecektir. Buradan havalanan uçak, Kenya’nın Nairobi şehrinde bulunan Jomo Kenyatta Uluslararası Havalimanı’na inecektir. Mallar, daha sonra Nairobi şehrinde bulunan ithalatçı firmaya kamyonlar ile teslim edilecektir. Taraflar aralarında DDP teslim şekline karar vermişlerdir (Görsel 1.22).

Görsel 1.22: Konya-Kenya rotası

Buna göre;

İhracat ülkesi neresidir?

İthalat ülkesi neresidir?

Malların alıcıya teslim edileceği nokta neresidir?.....

Sorumluluk, risk ve masrafların satıcıdan alıcıya geçtiği nokta neresidir?.....

Satıcı sorumlulukları nelerdir?.....

Alıcının sorumlulukları nelerdir?.....

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. FOB Teslim Şeklinde, yükleme limanında, malları gemiye yüklemek görevidir.
2. CIF Teslim Şeklinde, navlunu ve sigorta masraflarını taraf öder.
3., satıcıya en az sorumluluk yükleyen teslim şeklidir.
4. DPU Teslim Şekline göre teslimat noktasında yükü boşaltma sorumluluğuaittir.

Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

5. Incoterms kelimesinin Türkçe karşılığı nedir?

- A) Dış ticaret şekilleri
- B) Ödeme şekilleri
- C) Sigorta şekilleri
- D) Teslim şekilleri
- E) Depo şekilleri

6. İhracatçı tarafa en fazla sorumluluk yükleyen teslim şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) FOB
- B) DAP
- C) DDP
- D) DPU
- E) CIP

7. Aşağıdakilerden hangisi sadece deniz yolu taşımacılığında kullanılan teslim şekillerinden biri değildir?

- A) CIF
- B) CPT
- C) FAS
- D) FOB
- E) CCD

8. Aşağıdaki teslim şekillerinden han-gisinde yükün teslimat noktası satıcı ülkesinde bir noktadır?

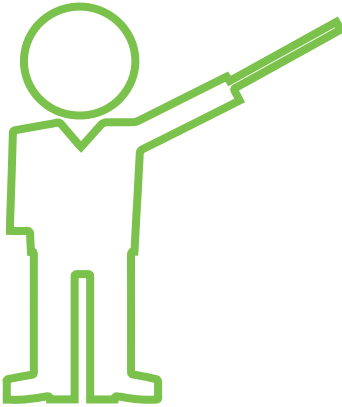
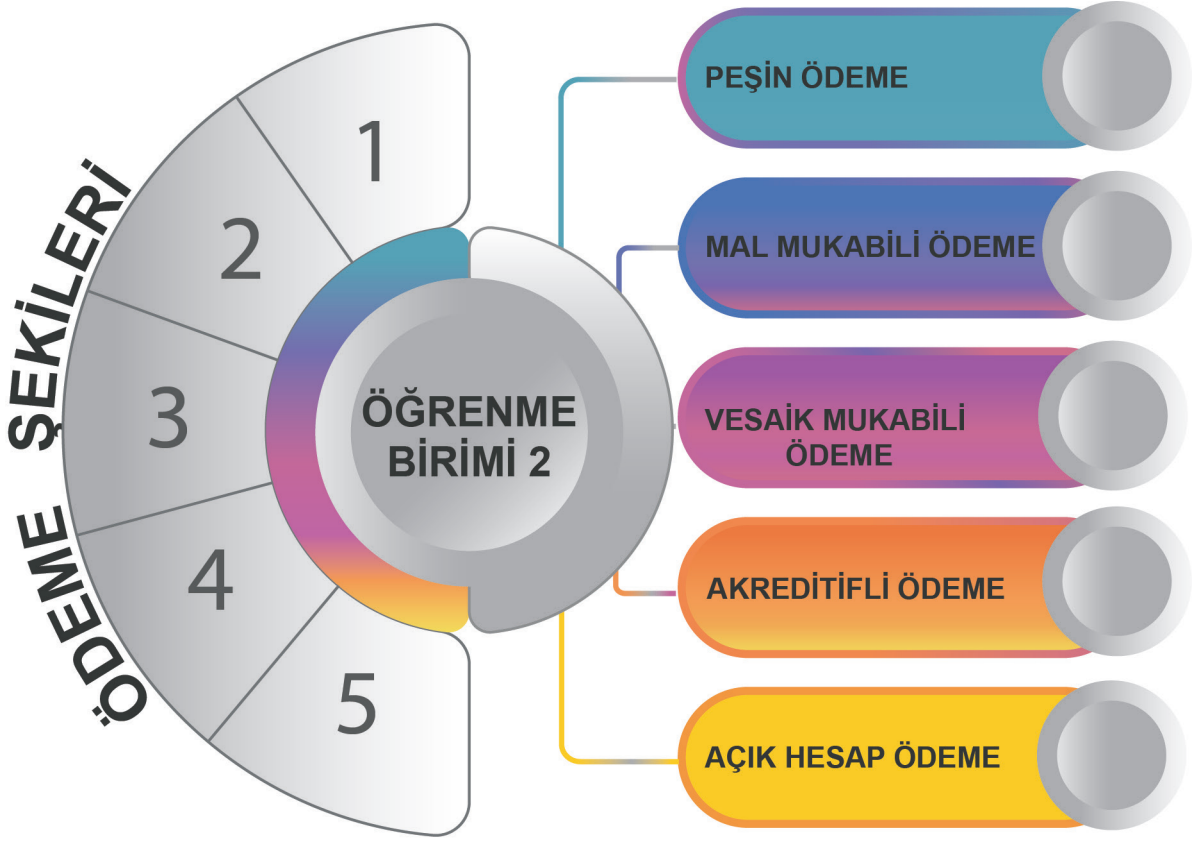
- A) CFR
- B) CIP
- C) FCA
- D) DPU
- E) DDP

9. Hangi teslim şekli grubunda satıcı navlunu ödediği halde, ana taşıma sorumluluğu alıcı tarafa aittir?

- A) A Grubu
- B) F grubu
- C) C Grubu
- D) D Grubu
- E) E Grubu

10. Aşağıdakilerden hangisi Uluslararası teslim şekillerinin sağladığı faydalardan biri değildir?

- A) İşlemlerin kolaylaştırılması,
- B) Uluslararası dış ticaret sisteminin bir kurallar dahilinde işlenmesine olanak sağlamak
- C) Uluslararası ticaretin geliştirmek
- D) Farklı ülkelerdeki yasalar gereği kuralların farklı yorumlanmasının önüne geçmek
- E) Uluslararası kuralları ticaret engeline dönüştürmek.

Bu öğrenme biriminde;

- Dış ticarete kullanılan ödeme şekillerini,
- Türkiye’de ithalat ve ihracat işlemlerinde en çok tercih edilen ödeme şekillerini,
- Ödeme şekilleri arasından ihracatçı açısından en riskli ve en güvenli olanlarını,
- Ödeme şekilleri arasından ithalatçı açısından en riskli ve en güvenli olanlarını öğreneceksiniz.

KOD=12581

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Dış ticaret işlemlerinde birden fazla ödeme yöntemlerine ihtiyaç duyulmasının sebeplerini araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.1. DIŞ TİCARETTE ÖDEME ŞEKİLLERİ

Ekonomik faaliyetlerin temel amacı toplumsal refahı arttırmaktır. Bu amaçla ülkelerin başvurdukları yöntemlerden biri de diğer ülkelerle ticari faaliyetler yürütmektir. Dış ticaret olarak adlandırılan bu faaliyet tarih boyunca süregelmıştır.

Küreselleşen dünyada ülkeler her alanda olduğu gibi ticaretle de birbirlerine yakınlaşmış ve ülkelerin birbirlerine karşılıklı bağımlılıkları artmıştır. Bu yakınlaşma dış ticaret hacminin giderek artmasına neden olmuştur. Dış ticaretin gelişimi ve dış ticaret hacminin artmasıyla birlikte; farklı ülkelerde, farklı para birimi kullanımı, farklı dilin konuşulması ve farklı hukuki mevzuatın olması gibi zorluklar ortaya çıkmıştır. Zamanla dış ticaret daha zor ve karmaşık bir hal almıştır.

(Görsel 2.1).

Görsel 2.1: Dış ticaret

Dış ticaret, iç ticarete göre farklılık arz etmektedir. Bu farklılıklar, dış ticaretle bulunacak olan tarafların coğrafi ve siyasi sınırlarla ayrı olan ülkelerde bulunmaları ve birbirlerini yeterince tanımamalarıdır. Bu durum, dış ticaret yapacak taraflarda birbirlerine karşı güven sorunu oluşturmaktadır. Söz konusu güven sorunu, bankaların dış ticaretle aracılık etmesiyle çözülmektedir. Dış ticaretle bankaların en önemli fonksiyonu ödemeye aracılık etmeleridir.

Dış ticaretle, ithalatçı için malın teslim edilememesi, ihracatçı için de mal bedelinin tahsil edilememesi riski bulunmaktadır. İhraç edilen mal bedellerinin düşük maliyetli, kolay, hızlı ve güvenli bir şekilde ithalatçıya ulaştırılması amacıyla çeşitli ödeme yöntemleri geliştirilmiştir.

Bunlar:

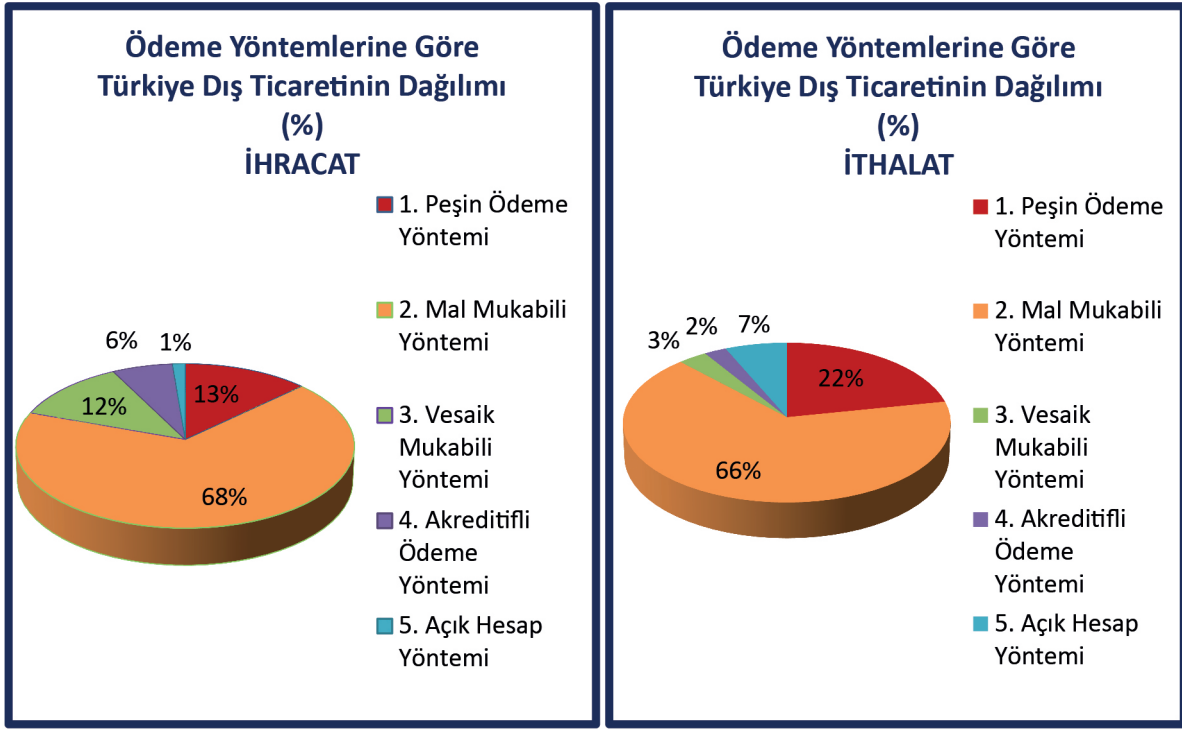
1. Peşin Ödeme
Yöntemi

2. Mal Mukabili
Yöntemi

3. Vesaik Mukabili
Yöntemi

4. Akreditifli
Ödeme Yöntemi

5. Açık Hesap
Yöntemi

Görsel 2.2: Ödeme yöntemlerine göre Türkiye dış ticaretinin dağılımı (2019)

2.2. PEŞİN ÖDEME YÖNTEMİ

Peşin ödeme yöntemi; ihracatçı tarafından ihraç edilen malların bedellerinin, ithalatçı tarafından malın teslim alınmasından önce, gerek banka vasıtasıyla havale olarak ve gerekse alıcının kendisi ya da onun adına hareket eden üçüncü bir kişi tarafından satıcıya peşin olarak ödenmesidir (Görsel 2.3).

Peşin ödemede mal bedeli, fiili ihracat gerçekleşmeden önce tahsil edilmektedir. Bu nedenle ithalatçı yani alıcı, malları teslim almadan ödeme yaptığı için büyük risk almış olur. İthalatçı yapmış olduğu ödeme karşılığında malları hiç teslim alamama, zamanında teslim alamama veya istenilen nitelikte teslim alamama riskleriyle karşı karşıya kalabilir. Bununla birlikte bu ödeme şekli en çok ihracatçının yani satıcının yararına olan, sattığı malın bedelinin hemen tahsilini sağlayan, alıcının ödememe ihtimalini tamamen ortadan kaldıran ödeme şeklidir.

1. Para Transferi

2. Belge Transferi

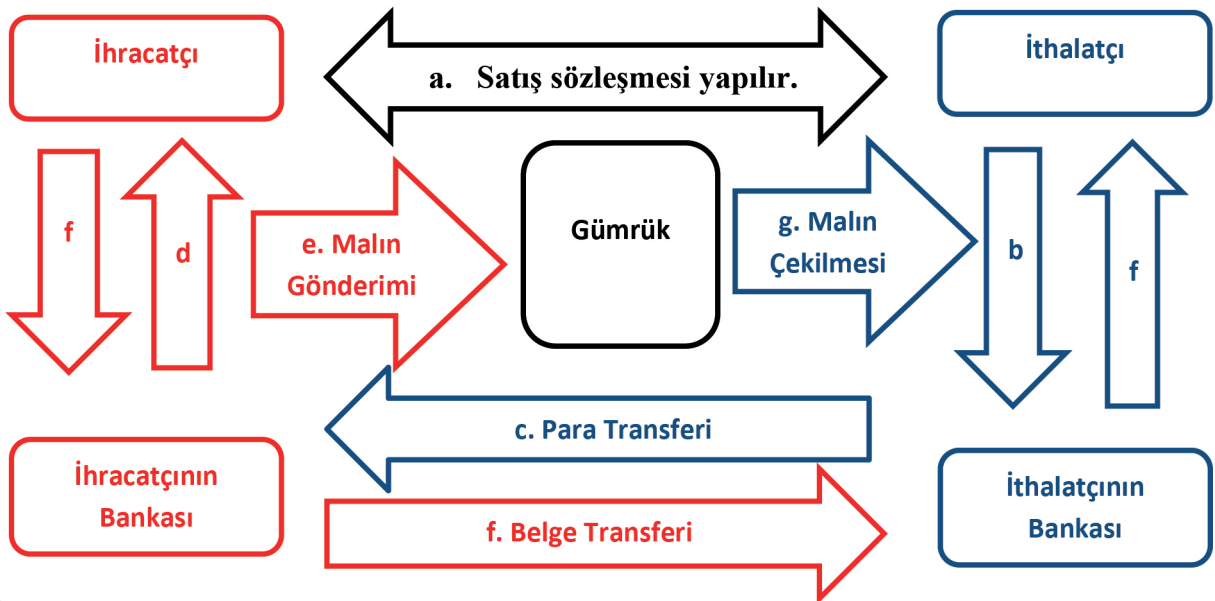
3. Mal Transferi

Görsel 2.3: Peşin ödeme yöntemi

2.2.1. Peşin Ödeme Süreci:

- İthalatçı ve ihracatçı arasında satış sözleşmesi yapılır.
- Satış sözleşmesine istinaden ithalatçı, ihracatçıya gönderilmesi talimatıyla kendi bankasına sözleşme bedelini peşin olarak yatırır.
- İthalatçının bankasının satış bedelini ihracatçının bankasına transfer etmesiyle ihracat süreci başlar.
- Ödeme ihracatçının hesabına aktarılır.
- İhracatçı malları gümrüğe teslim eder.
- İthalatçı lehine düzenlenen fatura, çekli listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi mala ilişkin belgeler ihracatçının bankasından ithalatçının bankasına aktarılır. Belgeler ithalatçıya teslim edilir.
- İthalatçı söz konusu belgeler ile malı kendi ülkesinin gümrüğünden çeker.

Görsel 2.4: Peşin ödeme süreci

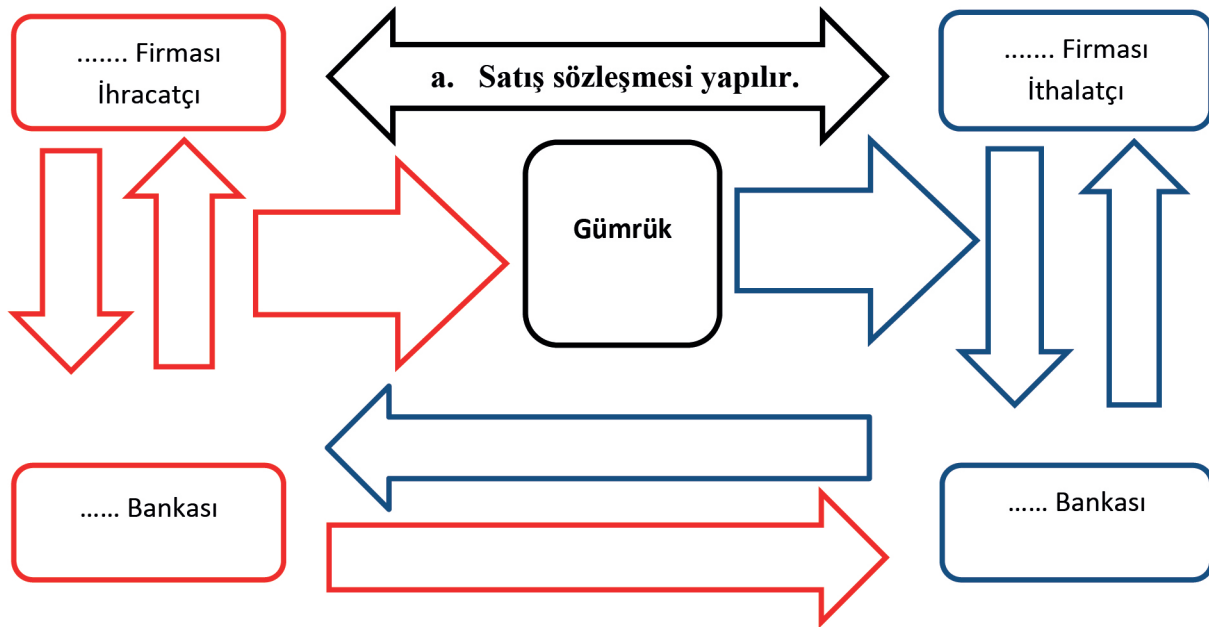
2.2.2. Peşin Ödeme Örnek Uygulaması

Türkiye’de faaliyet gösteren PSR firması sıvı sabun imalatı için İsviçre’de faaliyet gösteren ZRH firmasından parfüm esansı ithal edecektir. Firmalar aralarında yaptıkları satış sözleşmesine göre mal bedeli ZRH firmasının hazırladığı proforma faturaya istinaden PSR firması tarafından peşin ödenecektir. ZRH firması proforma faturada mal bedelini 12500 Dolar olarak belirlemiştir. PSR firması para ve belge transfer işlemleri için Türkiye’deki M bankasıyla, ZRH firması ise İsviçre’deki N bankası ile anlaşmalıdır.

Buna göre;

- PSR firması ve ZRH firması arasında satış sözleşmesi yapılır.
 - Satış sözleşmesine istinaden PSR firması, ZRH firmasına gönderilmesi talimatıyla M bankasına proforma faturada belirtilen mal bedelini peşin olarak yatırır.
 - M bankasının satış bedelini N bankasına transfer etmesiyle ihracat süreci başlar.
 - Ödeme (12500 Dolar) ZRH firmasının hesabına aktarılır.
 - ZRH firması malları gümrüğe teslim eder.
 - PSR firması lehine düzenlenen fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi mala ilişkin belgeler N bankasından M bankasına aktarılır. Belgeler PSR firmasına teslim edilir.
 - PSR firması söz konusu belgeler ile malı Türkiye gümrüğünden çekerek teslim alır.
- PSR firmasının peşin ödeme yöntemiyle gerçekleştirdiği ithalat işlemi yukarıda verilmiştir. Peşin ödeme örnek uygulamasında verilen adımları aşağıdaki tabloda uygun yerlere yerleştiriniz.

2.3. MAL MUKABİLİ ÖDEME YÖNTEMİ

Mal mukabili ödeme şeklinde ithalatçı mal bedelini, malı teslim aldığı anda ödemektedir. Bu ödeme şeklinde peşin ödeme yönteminden farklı olarak bütün riskler ihracatçıya geçmektedir. İthalatçılar tarafından tercih edilen bu ödeme şeklinin kullanılabilmesi için ithalatçı ve ihracatçı arasında bir güven ilişkisinin kurulmuş olması gerekmektedir.

1. Mal Transferi

2. Para Transferi

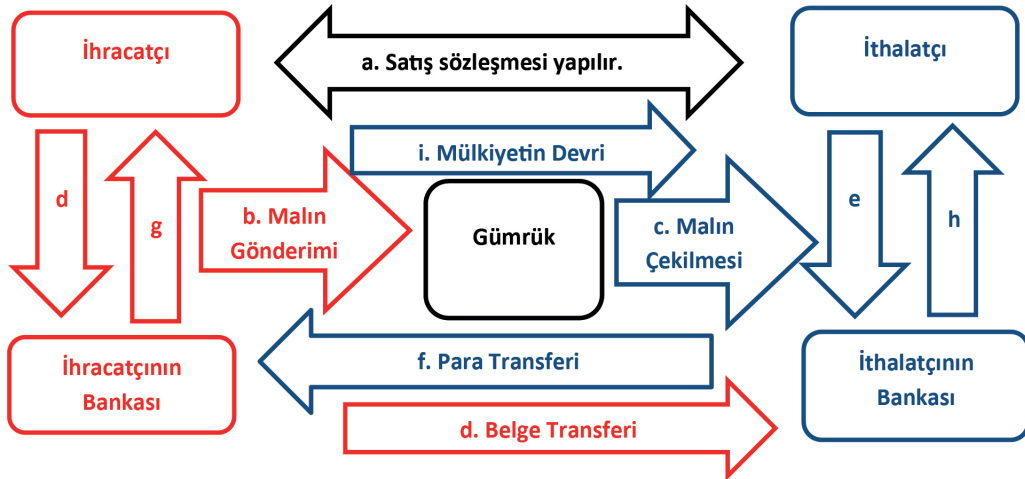
3. Belge Transferi

Görsel 2.5: Mal mukabili ödeme

2.3.1. Mal Mukabili Ödeme Süreci:

- İthalatçı ve ihracatçı arasında sözleşme yapılır.
- Sözleşme konusu mal, ihracatçı tarafından ithalatçı ülkeye sevk edilir.
- İthalatçı malı gümrükten çekerek malın elde bulundurma hakkını devralır.
- İthalatçı lehine düzenlenen fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi mala ilişkin belgeler ihracatçının bankasından ithalatçının bankasına aktarılır.
- İthalatçı mal bedelini kendi bankasına öder.
- İthalatçının bankası yapılan ödemeyi ihracatçının bankasına transfer eder.
- Mal bedeli ihracatçının bankası tarafından ihracatçıya ödenir.
- İthalatçının bankası söz konusu belgeleri ithalatçıya gönderir.
- İthalatçı söz konusu belgeler ile malı kendi ülkesinin gümrüğünden çeker, malın mülkiyeti yani kullanma hakkı ithalatçıya geçer.

Görsel 2.6: Mal mukabili ödeme süreci

2.3.2. Mal Mukabili Ödeme Örnek Uygulaması

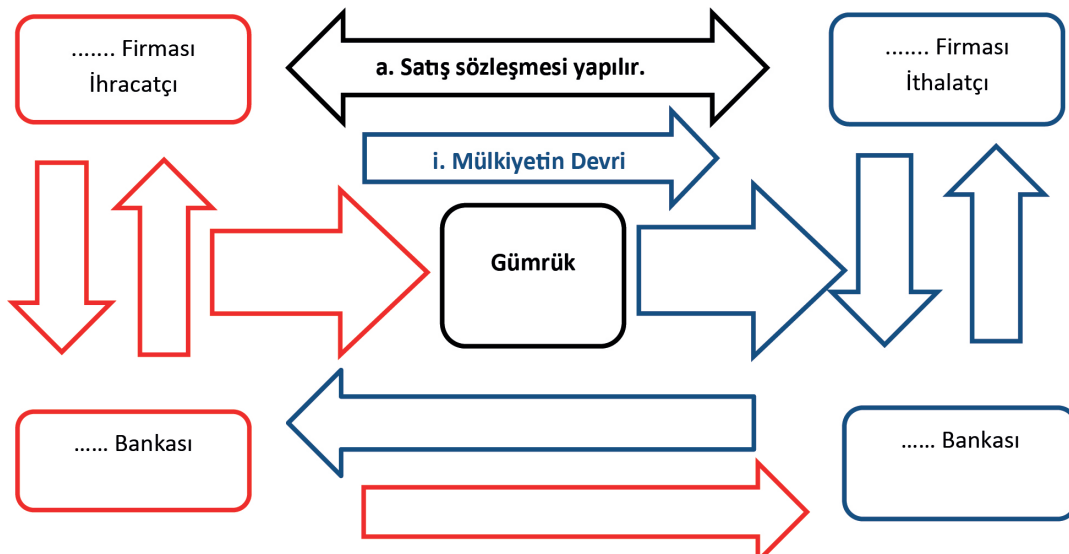
Türkiye’de faaliyet gösteren İVM firması mermer ve doğal taş üzerine üretim yapmaktadır. İtalya’ da faaliyet gösteren RFV firmasından 36000 Euro tutarında mermer siparişi almıştır. Firmalar aralarında yaptıkları satış sözleşmesine göre mal mukabili ödeme yöntemini kullanacaklardır. RFV firması para ve belge transferi için İtalya’daki P bankasıyla, İVM firması ise Türkiye’deki R bankasıyla anlaşmalıdır.

Buna göre;

- RFV firması ve İVM firması arasında sözleşme yapılır.
- Sözleşme konusu mermerler İVM tarafından İtalya’ya sevk edilir.
- RFV mermerleri gümrükten çekerek malın elde bulundurma hakkını devralır.
- RFV firması lehine düzenlenen fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi mala ilişkin belgeler R bankasından P bankasına aktarılır.
- RFV firması mal bedelini (36000 Euro) kendi bankasına (P bankasına) öder.
- P bankası yapılan ödemeyi R bankasına transfer eder.
- Mal bedeli R bankası tarafından İVM firmasına ödenir.
- R bankası söz konusu belgeleri P bankası aracılığıyla RFV firmasına gönderir.
- RFV firması söz konusu belgeler ile malı kendi ülkesinin gümrüğünden çeker, malın mülkiyeti yani kullanma hakkı RFV firmasına geçer.

İVM firmasının mal mukabili ödeme yöntemiyle gerçekleştirdiği ihracat işlemi yukarıda verilmiştir. Mal mukabili ödeme örnek uygulamasında verilen adımları aşağıdaki tabloda uygun yerlere yerleştiriniz.

2.4. VESAİK MUKABİLİ ÖDEME YÖNTEMİ

İthalatçının mal bedelini malı temsil eden belgeler karşılığı ödediği ödeme şeklidir. Bu ödeme yönteminde ihracatçının riski, ithalatçıya göre daha fazladır. Vesaik mukabili ödeme şekli, ithalatçı için malların kontrol edilerek alınması açısından oldukça güvenli bir yöntemdir. İthalatçının malı kabul etmemesi ve çeşitli nedenlerle belgeleri almayarak ödeme yapmaması durumunda ihracatçının malların geri getirilmesi için ek masrafa katlanması gerekir.

1. Belge Transferi

2. Para Transferi

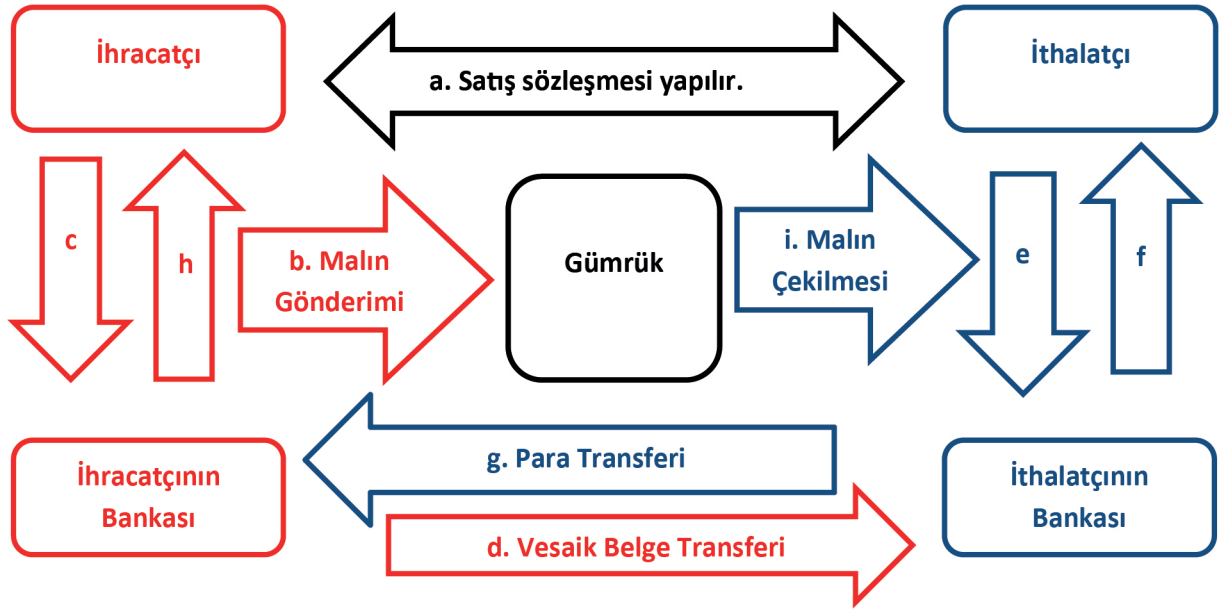
3. Mal Transferi

Görsel 2.7: Vesaik mukabili ödeme

2.4.1. Vesaik Mukabili Ödeme Süreci:

- a. İhracatçı ile ithalatçı arasında satış sözleşmesi yapılır.
- b. İthalatçı ve ihracatçı arasında yapılan sözleşmede belirtilen mallar, ihracatçı tarafından ithalatçının ülkesine gönderilmek için taşıma aracına yüklenir.
- c. Malların ithalatçının ülkesine gönderilmesiyle birlikte fatura, çekli listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi de ithalatçının bankasına gönderilmesi talimatıyla ihracatçı tarafından kendi bankasına teslim edilir.
- d. Belgeler, ihracatçının bankası tarafından ithalatçının bankasına “vesaik mukabili ibaresiyle” gönderilir.
- e. İthalatçının bankasına ulaşan belgeler karşılığı ithalatçı, mal bedelini ihracatçının bankasına transfer edilmesi talimatıyla kendi bankasına yatırır.
- f. İthalatçının bankası, mal ile ilgili belgeleri ithalatçıya teslim eder.
- g. İthalatçının bankası, mal bedelini ihracatçının bankasına ihracatçı tarafından tahsil edilmek üzere gönderir.
- h. İhracatçı, mal bedelini kendi bankasından tahsil eder.
- i. İthalatçı, söz konusu sevk belgeleri ile malı gümrükten çeker.

Görsel 2.8: Vesaik mukabili ödeme süreci

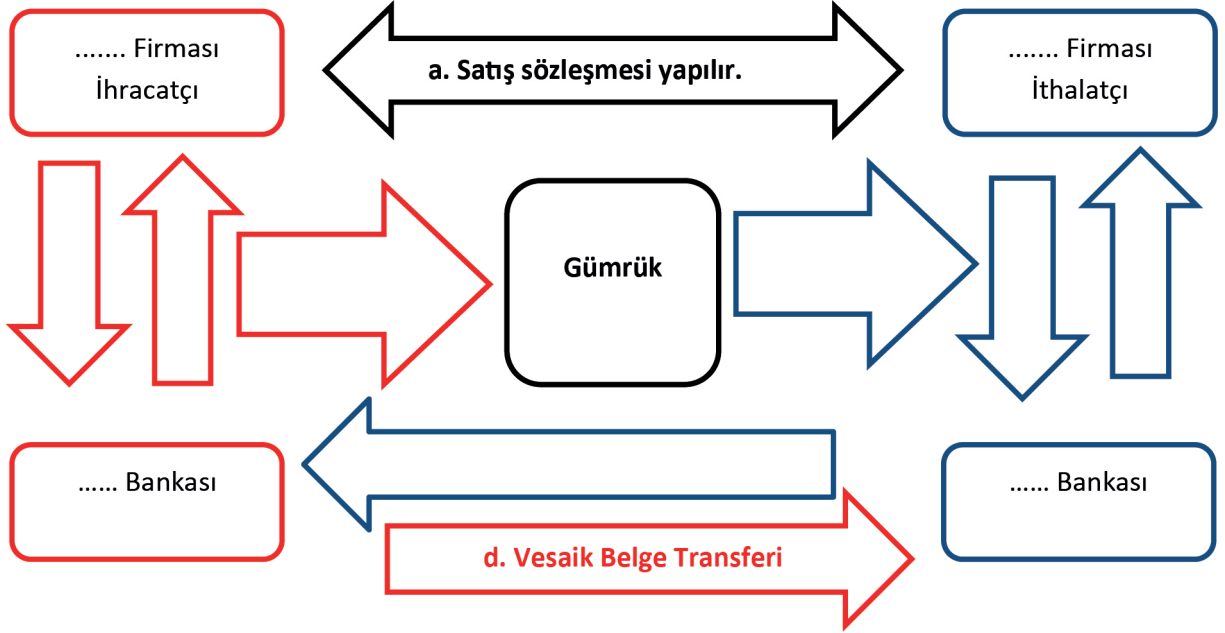
2.4.2. Vesaik Mukabili Ödeme Örnek Uygulaması

Türkiye’de yerleşik GKT firması Tunus’ta yerleşik TNS firmasına ev tipi çöp kovası ihraç etmek üzere anlaşmıştır. Firmalar yaptıkları satış sözleşmesine göre vesaik mukabili ödeme yöntemini kullanacaklardır. GKT firması proforma fatura ile toplam satış bedelini 10500 Dolar olarak TNS firmasına iletmiştir. GKT firması para ve belge transferi için Türkiye’deki D bankasıyla, TNS firması ise Tunus’taki S bankasıyla anlaşmalıdır.

Buna göre;

- GKT firması ile TNS firması arasında satış sözleşmesi yapılır.
- Satış sözleşmesinde belirtilen çöp kovaları GKT firması tarafından Tunus’a gönderilmek üzere taşıma aracına yüklenir.
- Malların Tunus’a gönderilmesiyle birlikte fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi de S bankasına gönderilmesi talimatıyla GKT firması tarafından D bankasına teslim edilir.
- Belgeler, D bankası tarafından S bankasına vesaik mukabili ibaresiyle gönderilir.
- S bankasına ulaşan belgeler karşılığında TNS firması, mal bedelini (10500 Dolar) D bankasına transfer edilmesi talimatıyla S bankasına yatırır.
- S bankası, mal ile ilgili belgeleri TNS firmasına teslim eder.
- S bankası, mal bedelini D bankasına GKT firması tarafından tahsil edilmek üzere gönderir.
- GKT firması, mal bedelini D bankasından tahsil eder.
- TNS firması, söz konusu sevk belgeleri ile malı gümrükten çekerek teslim alır.

GKT firmasının vesaik mukabili ödeme yöntemiyle gerçekleştirdiği ihracat işlemi yukarıda verilmiştir. Vesaik mukabili ödeme örnek uygulamasında verilen adımları aşağıdaki tabloda uygun yerlere yerleştiriniz.

2.5. AKREDİTİFLİ ÖDEME YÖNTEMİ

Akreditif ödeme yöntemi; ithalatçının talimatı ile bir bankanın belirli bir paraya kadar, belirli bir süre içerisinde, belirli belgeler karşılığında ve öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, ihracatçıya ödeme yapacağını veya ihracatçı tarafından düzenlenen poliçeleri kabul edeceğini ihracatçıya karşı yazılı olarak taahhüt etmesi olarak tanımlanmıştır.

Akreditifli ödeme hem ithalatçı hem de ihracatçı açısından en güvenli ödeme şeklidir. İhracatçı açısından akreditif koşullarını tamamlaması şartıyla, ihracat bedelinin kendisine ödeneceği kesinleşmiş olur. İthalatçının talebine bağlı olarak bankasının ithalatçı lehine akreditif kredisi kullanması da ithalatçının finansmanı açısından ithalatçıya avantaj sağlar.

1. Akreditif Bildirimi

2. Belge Transferi

3. Para Transferi

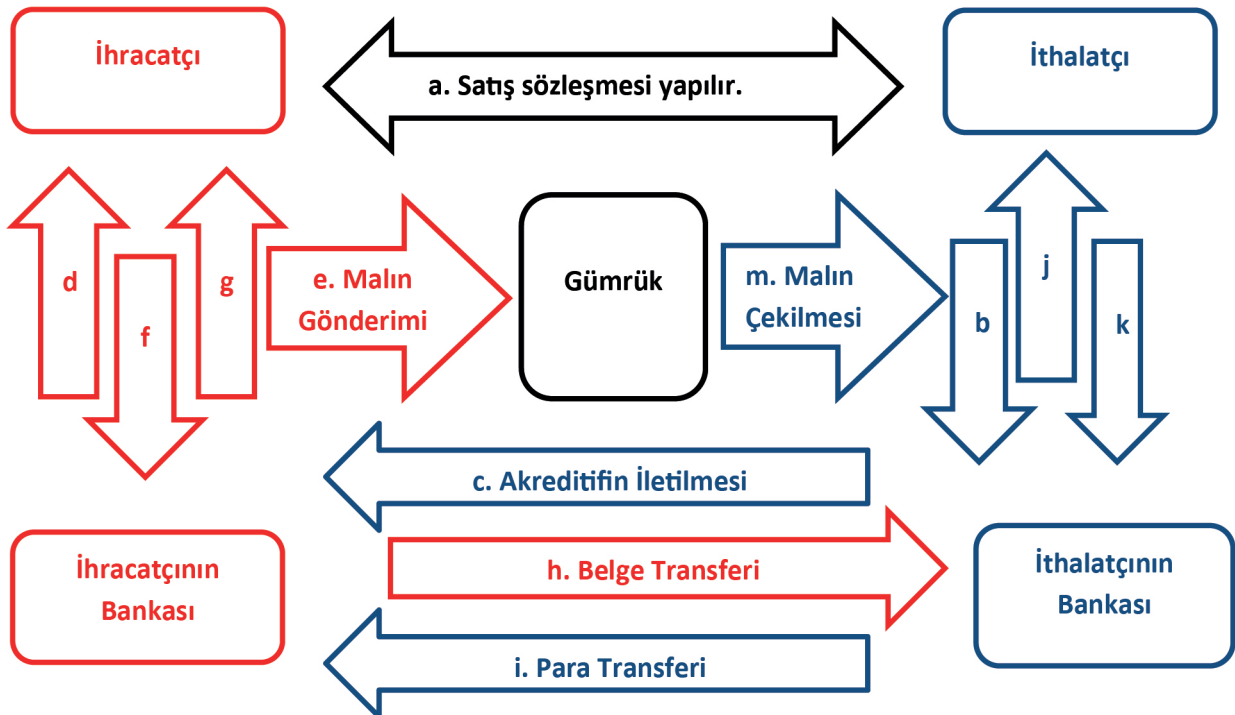
4. Mal Transferi

Görsel 2.9: Akreditifli ödeme yöntemi

2.5.1. Akreditif Ödeme Süreci:

- a. İhracatçı ile ithalatçı arasında mal alım satım sözleşmesi yapılır. Sözleşmede malın cinsi, fiyatı, malların sevk şekli, malın satış şekli, malın özellikleri, malın alım satımında kullanılacak para birimi gibi unsurlar bulunmalıdır.
- b. İthalatçı, yapılan sözleşmeye istinaden kendi bankasına ihracatçı firma için akreditif açması için talimat verir.
- c. İthalatçı firmanın bankası, açılan akreditifi ihracatçı firmanın bankasına gönderir.
- d. İhracatçının bankası akreditifi ihracatçıya bildirir. İhracatçı, bildirilen akreditifi inceleyip kabul ederse ihracat işlemini başlatır.
- e. İhracatçı, malı ithalatçının ülkesine sevk etmek için yükleme işlemini gerçekleştirir.
- f. Malların ithalatçının ülkesine gönderilmesiyle birlikte fatura, çekli listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi malların teslimini gösteren belgeler ihracatçı tarafından kendi bankasına verilir.
- g. İhracatçı sevk belgeleri karşılığında kendi bankasından mal bedelini alır.
- h. İhracatçının bankası söz konusu belgeleri ithalatçının bankasına gönderir.
- i. İthalatçının bankası teslim aldığı belgelerin doğruluğunu denetledikten sonra ihracatçının bankasına ödemeyi yapar.
- j. İthalatçının bankası ithalatçıdan ödeme yapmasını ister. Ödeme önceden sözleşmede belirlendiği şekilde banka komisyonu da eklenerek yapılır.
- k. İthalatçının bankası, mal bedelini ithalatçıdan tahsil eder.
- l. Mal bedelini tahsil ettikten sonra belgeleri ithalatçıya teslim eder.
- m. İthalatçı söz konusu sevk belgeleri ile malı gümrükten çeker.

Görsel 2.10: Akreditifli ödeme süreci

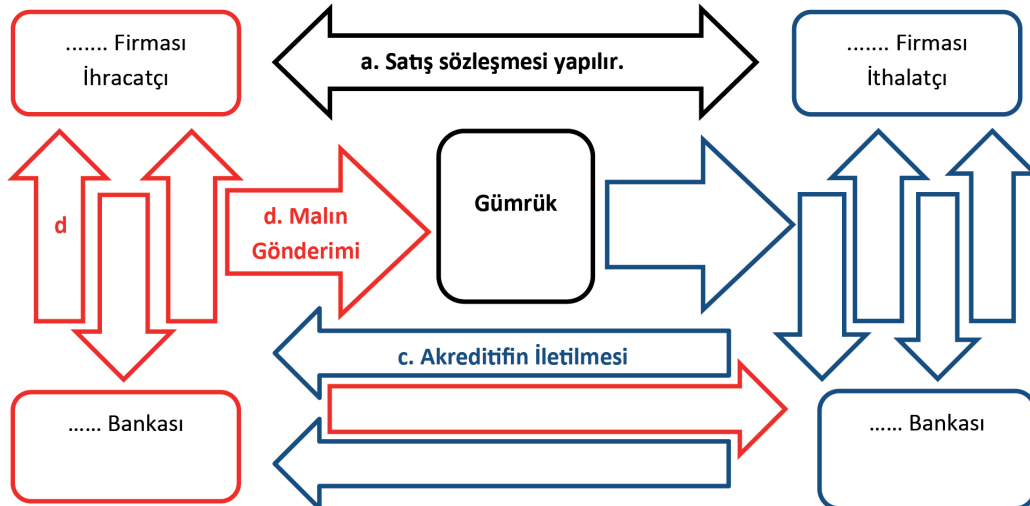
2.5.2. Akreditifli Ödeme Örnek Uygulaması

Türkiye’de yerleşik ABC firması Çin’de yerleşik WSX firmasından bakliyat paketleme makinesi ithal edecektir. Firmaların aralarında yaptıkları satış sözleşmesine göre akreditifli ödeme yöntemi kullanılacak ve makinenin bedeli 7500 Dolar olacaktır. ABC firması para ve belge transferi için Türkiye’deki B bankasıyla, WSX firması ise Çin’deki C bankasıyla anlaşmalıdır.

KOD=25901

- WSX firması ile ABC firması arasında satış sözleşmesi yapılır.
 - ABC firması, yapılan sözleşmeye istinaden B bankasına WSX firması için akreditif açması için talimat verir.
 - B bankası, açılan akreditifi C bankasına gönderir.
 - C bankası akreditifi WSX firmasına bildirir. WSX firması, bildirilen akreditifi inceleyip kabul ederse ihracat işlemini başlatır. WSX firması, malı Türkiye’ye sevk etmek için yükleme işlemini gerçekleştirir.
 - Malların Türkiye’ye gönderilmesiyle birlikte fatura, çekli listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi malların teslimini gösteren belgeler WSX firması tarafından C bankasına verilir.
 - WSX firması sevk belgeleri karşılığında C bankasından mal bedelini (7500 Dolar) alır.
 - C bankası söz konusu belgeleri B bankasına gönderir.
 - B bankası teslim aldığı belgelerin doğruluğunu denetledikten sonra C bankasına ödemeyi yapar.
 - B bankası ABC firmasından ödeme yapmasını ister.
 - Ödeme önceden sözleşmede belirlendiği şekilde banka komisyonu da eklenerek yapılır.
 - B bankası mal bedelini tahsil ettikten sonra belgeleri ABC firmasına teslim eder.
 - ABC firması sevk belgeleri ile malı Türkiye gümrüğünden çekerek teslim alır.
- ABC firmasının akreditifli ödeme yöntemiyle gerçekleştirdiği ithalat işlemi yukarıda verilmiştir. Buna göre akreditifli ödeme ile ilgili adımları aşağıdaki tabloda uygun yerlere yerleştiriniz.

2.6. AÇIK HESAP ÖDEME YÖNTEMİ

Açık hesap yöntemi peşin ödeme yönteminin tam tersidir. Bu ödeme yönteminde ihracatçı malını, bedelini almaksızın gönderir. Mal bedelinin ne zaman ödeneceği belirsizdir. İthalatçı açısından ise en ideal yöntemdir. Çünkü bu ödeme yönteminde ithalatçının yani alıcının riski yok denecek kadar azdır, ihracatçının yani satıcının riski ise sınırsızdır.

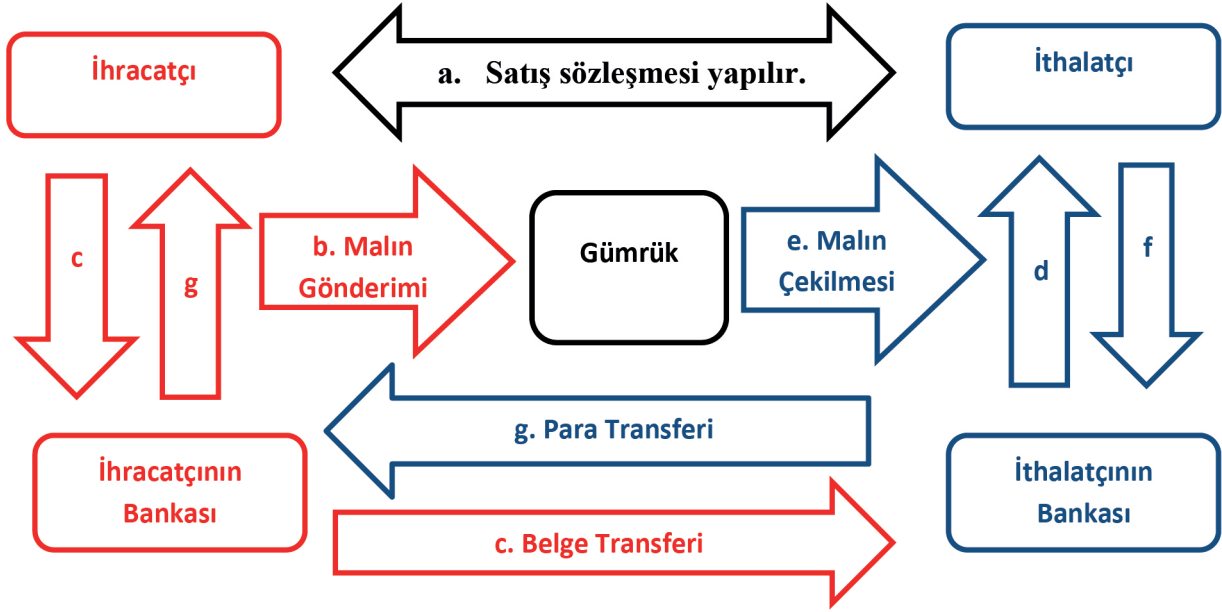
Açık hesap yöntemi, taksitli satışlar yaparak anlaşılan taksit süresinde ödemenin yapılacağı beklentisi sistemi kurmaktır. Yani ihracatçı ürünleri gönderir ve anlaşılan taksit süresinde ithalatçının ödeme yapmasını bekler.

Görsel 2.11: Açık hesap ödeme yöntemi

2.6.1. Açık Hesap Ödeme Yöntemi Süreci:

- İthalatçı ve ihracatçı arasında satış sözleşmesi yapılır.
- Sözleşmeye istinaden ihracatçı malları gümrüğe teslim eder.
- İthalatçı lehine düzenlenen fatura, çekli listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi mala ilişkin belgeler ihracatçının bankasından ithalatçının bankasına aktarılır.
- Belgeler ithalatçıya teslim edilir.
- İthalatçı söz konusu belgeler ile malı kendi ülkesinin gümrüğünden çeker.
- Satış sözleşmesinde belirtilen ödeme tarihinde ya da ödemenin taksitli olacağı durumda taksit tarihinde ithalatçı, ihracatçıya gönderilmesi talimatıyla kendi bankasına sözleşme bedelini veya taksit bedelini yatırır.
- İthalatçının bankası, satış bedelini veya taksit bedelini ihracatçının bankasına transfer eder. İhracatçının bankası da satış ya da taksit bedelini ihracatçının hesabına gönderir.

Görsel 2.12: Açık hesap ödeme süreci

2.6.2. Açık Hesap Ödeme Örnek Uygulaması

Türkiye’de Sakarya’da faaliyet gösteren KRS firması Rusya’da giyim mağazaları olan RSW firmasından gömlek ve kazak ürünlerinden oluşan yeni bir ihracat siparişi almıştır. İki firma arasında Ocak 2015’ten itibaren haftada en az bir defa olacak şekilde düzenli alışveriş ilişkisinden ötürü güven ortamı bulunmaktadır. Firmaların aralarında yaptıkları satış sözleşmesine göre sipariş bedeli 90 gün sonra 25000 Türk Lirası olarak tahsil edilecektir. KRS firması para ve belge transferi için Türkiye’deki T bankasıyla, RSW ise Rusya’daki F bankasıyla anlaşmalıdır.

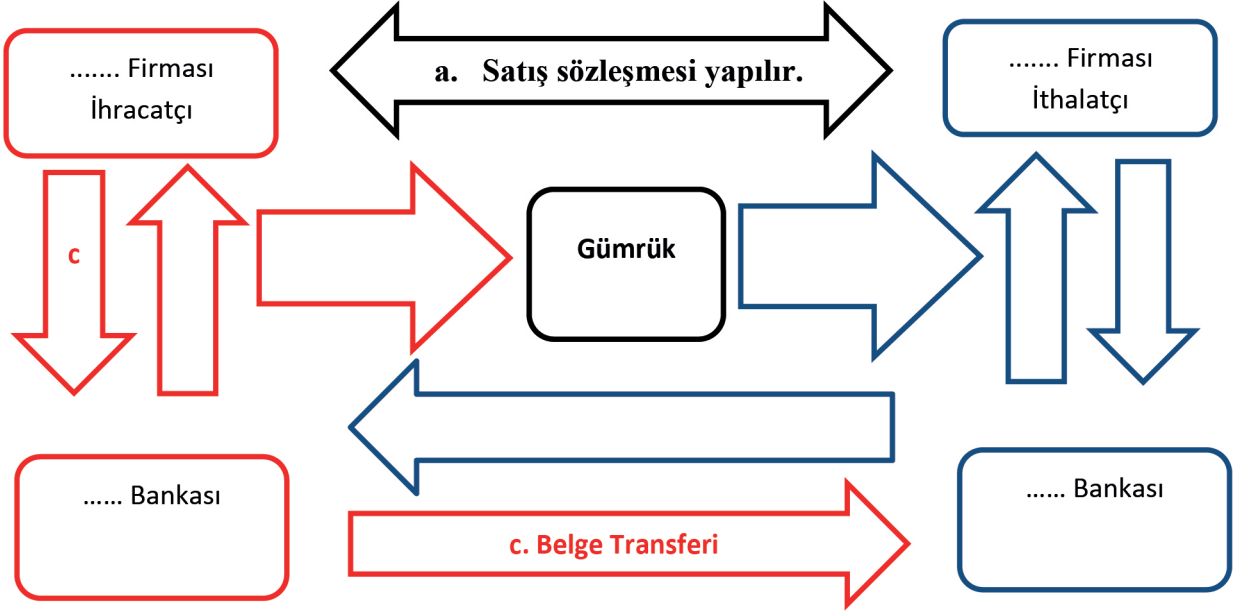

KOD=25903

Buna göre;

- RSW firmasıyla ve KRS firması arasında satış sözleşmesi yapılır.
- Sözleşmeye istinaden KRS malları gümrüğe teslim eder.
- RSW firması lehine düzenlenen fatura, çekli listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi mala ilişkin belgeler T bankasından F bankasına aktarılır.
- Belgeler RSW firmasına teslim edilir.
- RSW firması söz konusu belgeler ile ürünleri Rusya’nın gümrüğünden çeker.
- RSW firması satış sözleşmesinde belirtilen taksit zamanı olan 90 gün sonrasında KRS firmasına gönderilmesi talimatıyla F bankasına mal bedelini (25000 Türk Lirası) yatırır.
- F bankası, mal bedelini T bankasına transfer eder.
- T bankası da mal bedelini KRS firmasının hesabına gönderir.

KRS firmasının açık hesap ödeme yöntemiyle gerçekleştirdiği ihracat işlemi yukarıda verilmiştir. Açık hesap ödeme örnek uygulamasında verilen adımları aşağıdaki tabloda uygun yerlere yerleştiriniz.

2.7. ÖDEME ŞEKİLLERİNİN RİSK ORANLARI

2.7.1. İthalatçı

İthalatçı için peşin ödeme yönteminin risk oranı en yüksektir. Açık hesap ödeme ve mal mukabili ödeme yöntemlerinde ise ithalatçının risk oranı yok denecek kadar azdır. İthalatçının en çok risk üstlendiği ödeme yönteminin peşin ödeme olmasının sebebi, talep ettiği ürüne sahip olmaya çok uzakken, ürüne ait ödemeyi yapmış olmasıdır. Bu aşamada ödemesini yaptığı ürünün istediği özelliklerde eline ulaşmaması, ürünün tesliminin gerçekleşmemesi veya teslimde gecikme yaşanması ve ürünü iade sürecinde, peşin ödenen mal bedelini geri alamama riskleri çok kuvvetlidir. Mal mukabili ödeme veya açık hesap ödeme yönteminde ise ithalatçının riski yok denecek kadar azdır çünkü ithalatçı ürüne sahip olmaya çok yakındır.

ÖRNEK OLAY 1

Örneğin; EBA üzerinden canlı derslere katılmak isteyen bir öğrencinin yeni bir bilgisayar alma sürecinde e-ticaret yoluyla ya da mağazaya giderek alması arasındaki fark, peşin ödeme ile mal mukabili arasındaki fark gibidir. E-ticaret yoluyla aldığı bilgisayara sahip olmaya çok uzakken ödemesini yapar ve bilgisayarın istediği gibi gelmesini bekler. Bilgisayarın kendisine gelme sürecinde gönderici firma ile alakalı, kargo süreciyle alakalı bir takım aksaklıkların yaşanma riski vardır. Aynı zamanda e-ticaret üzerinden aldığı bilgisayar ile ilgili problem yaşadığında muhatap bulmada sıkıntı yaşama ihtimali vardır ve muhatap kolay ulaşılabilir değildir.

Mağazadan aldığı ise sahip olmaya çok yakındır, bilgisayarı görür, test eder ve ödemesini yaptığı anda bilgisayara sahip olur. Aldığı bilgisayar ile ilgili bir sıkıntı olduğunda muhatap bellidir ve kolay ulaşılabilir. Yani alışverişi mağazadan yapmak ve mal mukabili ödeme yapmak daha güvenlidir. Fakat e-ticaret sitelerinde mağazaya göre ürünün fiyatı düşük olabilir. Düşük fiyattan ürün almak için e-ticaret alışverişinin risklerine katlanılabilir. Peşin ödeme ve mal mukabili ödeme arasında da fiyat farkı çok ise ithalatçı risklere katlanarak peşin ödeme yöntemini kullanır. İthalatçı, fiyatı aynı olan ve her iki ödeme yöntemini kullanma imkânı olan durumlarda daha güvenli olan mal mukabili ödeme yöntemini kullanacaktır.

Görsel 2.13: İthalatçının risk oranları

2.7.2. İhracatçı

İhracatçı için açık hesap ve mal mukabili ödeme yöntemlerinin risk oranları en yüksektir. Peşin ödeme yönteminde ise ihracatçının riski yok denecek kadar azdır. İhracatçı için açık hesap ödeme ve mal mukabili ödeme yöntemlerinin en fazla riskli olmasının sebebi ürünün bedelini tahsil etmemiş olmasına rağmen, ürünün kendisine uzak, ithalatçıya yakın olmasıdır. Bu ödeme yöntemlerinde, sattığı malın bedelini eksiksiz veya istediği zamanda tahsil edememe riski çok yüksektir. Her ne kadar taraflar fiyat konusunda anlaşmış olsa da mal ithalatçının eline geçtiğinde mal ile ilgili kusur vs. dolayı fiyat düşüklüğü ya da transfer sürecinde geçen zamanda kur dalgalanmalarından dolayı satış gelirinde azalma olabilir. Bu sebeplerden dolayı ihracatçı için en güvenli ödeme yöntemi peşin ödemedir. Peşin ödemede sattığı malın bedelini mal elindeyken alır ve satış sonrasında tahsil edememe riski ortadan kalkar.

ÖRNEK OLAY 2

Örneğin; Antalya’da portakal üretimi yapan MHR firması İtalya ve Rusya’daki müşterilerinden aynı cins portakaldan olacak şekilde 30 ton ihracat siparişi almıştır. İtalya’daki müşteriyle, 15 ton portakal için peşin ödeme yöntemine göre anlaşma yapılmıştır. Rusya’daki müşteriyle ise 15 ton portakal için mal mukabili ödeme yöntemine göre anlaşma yapılmıştır. İhracat işlemlerinde nakliye ile alakalı masraflar MHR firmasına ait değildir. MHR firması, İtalya ihracatı için peşin ödeme yönteminden dolayı 15 ton için 120000 Türk Lirası olarak uygun fiyat belirlemiştir. Rusya ihracatı için ise mal mukabili ödeme olacağından 15 ton portakal için 165000 Türk Lirası belirlemiştir. Belirlenen fiyatlara nakliye ve gümrük maliyetleri dâhil değildir. MHR firması İtalya ihracatını gerçekleştirmiş ve kasasına 120000 Türk Lirası koymuştur. Rusya ihracatında ise nakliye sürecinde yaşanan sıkıntıdan dolayı portakalların 5 tonu ziyan olmuştur. Rusya’daki müşteri sadece kalan 10 ton için 110000 Türk Lirası ödeme yapmıştır. MHR firması, peşin ödemeli uygun fiyatlı İtalya ihracatından, Rusya’ya yapılan mal mukabili ödemeli ihracata göre 10000 Türk Lirası daha fazla para kazanmıştır.

Görsel 2.14: İhracatçının risk oranları

1. Aşağıdakilerden hangisi dış ticaret işlemlerinde kullanılan ödeme yöntemlerinden birisi değildir?

- A) Vesaik Mukabili
- B) Mal Mukabili
- C) Peşin
- D) Banka Ödemesi
- E) Akreditifli

2. Türkiye’deki dış ticaret verilerine bakıldığında ithalat ve ihracatta en çok kullanılan ödeme yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vesaik Mukabili
- B) Mal Mukabili
- C) Peşin
- D) Açık hesap
- E) Akreditifli

3. Türkiye’deki dış ticaret verilerine bakıldığında ihracatta en az kullanılan ödeme yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vesaik Mukabili
- B) Mal Mukabili
- C) Peşin
- D) Açık hesap
- E) Akreditifli

4. Bu ödeme yönteminde mal bedeli, fiili ihracat gerçekleşmeden önce tahsil edilmektedir. Bu nedenle ithalatçı yani alıcı, malları teslim almadan ödeme yaptığı için büyük risk almış olur. Bahsedilen ödeme yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vesaik Mukabili
- B) Mal Mukabili
- C) Peşin
- D) Açık hesap
- E) Akreditifli

5. yöntemi ödeme yönteminin tam tersidir. Bu ödeme yönteminde ihracatçı malını, bedelini almaksızın gönderir. İhracatçı anlaşılan taksit süresinde ithalatçının ödeme yapmasını bekler. Yukarıda verilen cümlede boş bırakılan yere sırasıyla hangi ödeme yöntemleri gelmelidir?

- A) Açık hesap - Akreditifli
- B) Akreditifli - Mal Mukabili
- C) Vesaik Mukabili - Mal Mukabili
- D) Açık hesap - Peşin
- E) Peşin - Akreditifli

6. ödeme yöntemi; ithalatçının talimatı ile bir bankanın belirli bir paraya kadar, belirli bir süre içerisinde, belirli belgeler karşılığında ve öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, ihracatçıya ödeme yapacağını veya ihracatçı tarafından düzenlenen poliçeleri kabul edeceğini ihracatçıya karşı yazılı olarak taahhüt etmesi olarak tanımlanmıştır. Tanımı verilen ödeme şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vesaik Mukabili
- B) Mal Mukabili
- C) Peşin
- D) Açık hesap
- E) Akreditifli

7. İthalatçının mal bedelini malı temsil eden belgeler karşılığı ödediği ödeme şeklidir. Bu ödeme yönteminde ihracatçının riski, ithalatçıya göre daha fazladır. Yukarıda tanımı verilen ödeme yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vesaik Mukabili
- B) Mal Mukabili
- C) Peşin
- D) Açık hesap
- E) Akreditifli

8.

- I. Vesaik Mukabili
- II. Mal Mukabili
- III. Peşin
- IV. Açık hesap
- V. Akreditifli

Yukarıda verilen ödeme yöntemlerini ithalatçının riskine göre büyükten küçüğe doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) II – III – V – IV – I
- B) III – V – I – II – IV
- C) I – II – III – IV – V
- D) V- II – III – I – IV
- E) III – IV- I –V – II

9.

I. Vesaik Mukabili

II. Mal Mukabili

III. Peşin

IV. Açık hesap

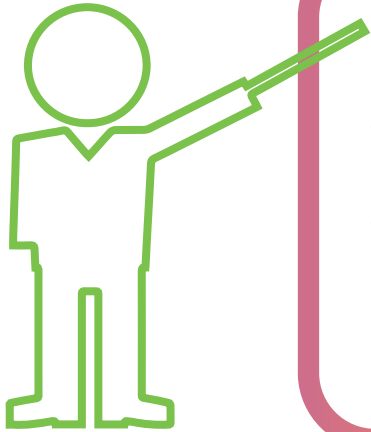
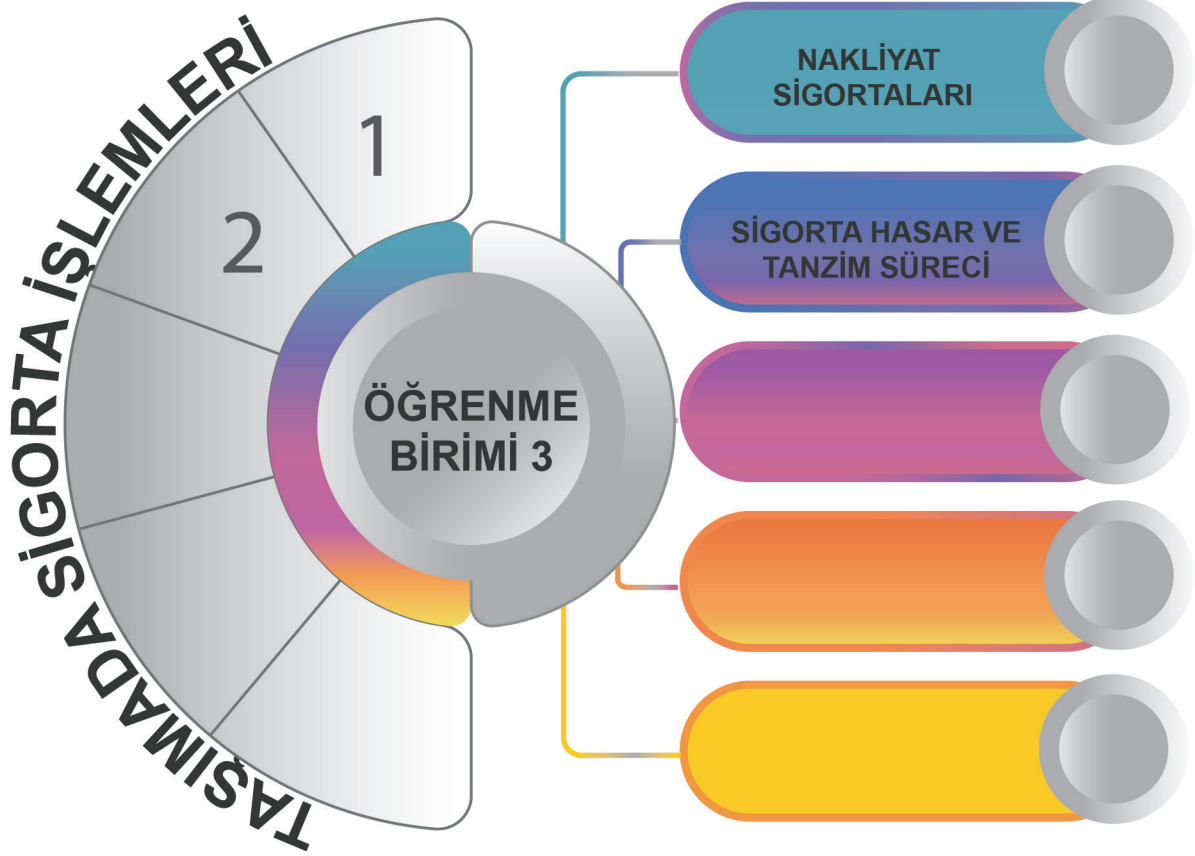
V. Akreditifli

Yukarıda verilen ödeme yöntemlerini ihracatçının riskine göre büyükten küçüğe doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) II – III – V – IV – I
- B) III – V – I – II – IV
- C) I – II – III – IV – V
- D) V- II – III – I – IV
- E) IV – II – I –V - III

10. ödeme şeklinde ithalatçı mal bedelini malı teslim aldığı anda ödemektedir. Bu ödeme şeklinde yönteminden farklı olarak bütün riskler ihracatçıya geçmektedir. Yukarıda verilen cümlede boş bırakılan yere sırasıyla hangi ödeme yöntemleri gelmelidir?

- A) Mal Mukabili – Peşin
- B) Akreditifli – Mal Mukabili
- C) Vesaik Mukabili – Mal Mukabili
- D) Açık hesap – Peşin
- E) Peşin – Akreditifli

Bu öğrenme biriminde;

- Nakliye sigortaları ile ilgili kavramları,
- Sigorta hasar ve tanzim süreci ele alınacaktır.

KOD=12582

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

Bir kargo firmasına giderek taşıma esnasında oluşabilecek kargo hasarlarını araştırınız. Bu hasarlarla ilgili kargo firmalarından örnekler bulunuz.

3.1. NAKLİYAT SİGORTALARI

Nakliyat sigortaları, bir yükün bir yerden başka bir yere nakledilmesi esnasında herhangi bir hasar ya da kayıp yaşanması riskine karşılık yapılan sigortalardır.

3.1.1. Sigortanın Tanımı

Sigorta; aynı türden tehlikeyle karşı karşıya olan kişilerin, belirli bir miktar para ödemesi yoluyla toplanan tutarın, sadece o tehlikenin gerçekleşmesi sonucu fiilen zarara uğrayanların zararını karşılamada kullanıldığı, bir risk transfer sistemidir. Bu sistem sayesinde kişiler, karşı karşıya bulundukları tehlikelerin neden olabileceği, parayla ölçülebilen zararlarını, nispeten küçük miktarlarda ödemiş oldukları primler yoluyla paylaşmaktadırlar.

Sigortanın temel işlevi, zararı ekonomik açıdan önemsiz bir duruma getirmektir. Kişiler tek başına karşılayamayacakları zararları bir organizasyon aracılığıyla aralarında paylaşmaktadırlar. Bu organizasyon; sigorta şirketi, sigorta ettiren ve sigorta sözleşmesinden oluşur.

Bir sigorta sözleşmesinde; bir tarafta sigorta teminatı veren, ilgili kanun ve mevzuata göre sigortacılık faaliyetinde bulunmaya yasal olarak yetkili bulunan “sigortacı”, diğer tarafta da tehlikeyle karşı karşıya olan “sigorta ettiren” bulunmaktadır. Sigortalı; sigorta şirketinin bir tarafı olarak, teminat kapsamındaki tehlikelerden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, meydana gelen hasarın tazmini talebinde bulunmaya yasal yetkili olan kişidir.

3.1.2. Sigortanın Temel Kavramları

Riziko: Bir kimsenin para ile ölçülebilir menfaatini tehdit eden tehlikedir. Rizikonun gerçekleşme ihtimalinin yüksek veya düşük olması, prim belirlemelerinde en önemli unsurdur. Rizikolar % 0 ile % 100 arasında bir değerle gerçekleşir. % 0 ile % 100 risklerini sigortacı teminat altına almaya caktır; riskin bu değerler arasında bir yerlerde oluşacağı öngörülerek, primlendirme esasları belirlenmektedir. Gerçekleşme durumu % 100 kaçınılmaz olmasına rağmen teminat verilen tek konu hayat sigortalarıdır.

Police: Sigorta anlaşmasının yazılı şeklidir. Bu belgenin içeriğinde bulunması gereken bilgiler şunlardır:

- Sigortacı ile sigortalı / sigorta ettirenin ve varsa menfaattarın ismi, adresi
- Sigortanın konusu
- Verilen teminatlar
- Teminat başlangıç ve bitiş tarihleri
- Sigorta bedelidir.

Sigorta Bedeli: Poliçede yazılı olan meblağ olup hasar hâlinde sigortacının ödeyeceği en yüksek miktardır.

Sigorta Primi: Sigortacının hasar hâlinde ödeyeceği tazminata karşılık olarak sigorta ettiren tarafından peşinen veya taksitle ödenen ücrettir.

3.1.3. Sigorta Sözleşmesi

Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir. (T. T. K 1401. madde) Bu kanun maddesinden yola çıkarak sigorta sözleşmesinin unsurlarını aşağıda belirtildiği gibi sınıflandırabiliriz:

- Prim ödenmesi
- Para ile ölçülebilir yararın (menfaat) varlığı
- Rizikonun meydana gelmesi şartı
- Sigorta bedelinin ödenmesidir. (tazminat ödemesi)

Burada belirtilen “Menfaat İlkesi” nakliyat sigortaları açısından önemlidir.

Çünkü;

- Bir malı belirli rizikolara karşı temin etmekte para ile ölçülebilecek bir yararı olan hak sahibi
- Hak sahibinin adi veya rehinli alacaklısı
- Malın muhafazasından dolayı hak sahibine karşı sorumlu olan acente,
- Malın muhafazasında gerçekten yararı olan kimseler yahut bunların kanuni temsilcileri, bu yararı sigorta ettirebilirler.

3.1.4. Nakliyat Sigorta Sözleşmesi

Nakliyat sigorta sözleşmesi, genellikle ithalat ve ihracat sevkiyatlarında büyük bir ticari işletmenin bir yıl boyunca bütün sevkiyatlarını teminat altına alan bir sözleşmedir. Aynı zamanda yurt içinde yapılan sevkiyatlar içinde sözleşme düzenlenebilir.

Nakliyat Sigorta Sözleşmesinin Sigortalıya Sağladığı Avantajlar:

- Yıllık kapasiteye göre (sigorta bedelleri itibarıyla) sigorta fiyatlarında indirim sağlar.
- Belli limitlere kadar sigortalının geç bildirimde bulunması halinde sigortalının hakkının kaybolmasını engeller.
- Uygulanacak sigorta fiyatı sayısını azaltır.

Nakliyat Sigorta Sözleşmesi Düzenlenmesi İçin Gerekli Bilgiler

- Sigortalının adı ve unvanı
- Sevk edilen emtianın tarifi, paketlenme şekli, kimin paketlediği (sigortalı mı veya profesyonel bir firma mı?)
- Sevkiyat şekli (hava yolu, deniz yolu, demir yolu, kara yolu)
- Sigorta bedelinin nasıl tespit edileceği (cif, fob, c & f, yurt içi)
- Yıllık tahmini sigorta bedeli
- Nereden nereye sevkiyat yapılacağı (ülkelere göre % ağırlıklı olarak)
- İstenilen teminat
- Her bir vasıtada taşınabilecek azami limit (sigorta bedeli)
- Son üç yıllık ödenen prim ve hasar miktarı
- Hâlen çalışılan sigorta şirketi varsa bir poliçe örneği

KOD=25906

UYGULAMA 1

Nakliyat Sigorta Sözleşmesi örneğini internetten araştırıp belge çıktısını sınıfınıza getirerek belgede olması gereken maddeler üzerinde bir çalışma yapınız.

Daha sonra Kelime İşlemci programında kendi sigorta sözleşmesi örneğinizi hazırlayınız. Hazırladığınız örneği, sınıf arkadaşlarınızın çalışmaları ile karşılaştırınız.

3.1.5. Emtia Nakliye Sigortası

Mal Sigortası kapsamında bir sigorta türüdür. Nakliyat Emtia Sigortası, Nakliyat Sorumluluk Sigortasından ayrı bir kavramdır. Taşınan mal üzerinde menfaat sahibi olan malın sahibi, alıcısı veya satıcısı tarafından yaptırılan bir sigorta türüdür. Taşıyıcı tarafından yük üzerinde yaptırılan sigorta ise sorumluluk sigortası kapsamındadır.

Satış Sözleşmesi ve Sigorta

Satış sözleşmesinin tarafları “alıcı” ve “satıcı”dır. Bu sözleşmenin sigortacı açısından amacı, yük sigortalarında sigorta yaptırma yükümlülüğünün hangi tarafa düştüğünün ve sigortalanabilir menfaatin sahibinin belirlenmesini sağlamaktır. Tablo 3.1 de gösterildiği gibi başlıca dört tip satış sözleşmesi vardır:

Tablo 3.1: Satış sözleşmesi ve sigorta

EXWORKS	Alıcı	Satış kontratını bağlı olarak alıcıya teslim edilmesi ile sigorta teminatı başlar
FOB	Alıcı	Malların gemi güvertesine alınması ile sigorta teminatı başlar. Gemi güvertesine alınana kadar olan her türlü riskler satıcı ve onun sigortacısına aittir.
CF	Alıcı	Malların yüklenmesi bittikten sonra alıcı tarafından teslim alınması ile Sigorta teminatı başlar.
CIF	Alıcı	Mallar alıcıya teslim edilene kadar sigorta teminatı devam eder. Alıcıya teslim edildiği anda teminat sona erer.

3.1.6. Emtia Nakliye Sigorta Poliçesi

Tekil Taşıma Sigortası Poliçesi: Denizcilik rizikolarına karşı sigortada sefer poliçesi adı da verilen bu poliçe türü ile her türlü koşulları belli olan bir veya bir kaç taşıma bu tür poliçe ile sigorta güvencesi altına alınmış olur. Esasen klasik anlamda taşıma sigorta poliçesi bu tür taşımalar için yapıla gelmektedir.

Abonman Taşıma Sigortası Poliçesi: Abonman taşıma sigortası sözleşmesi ile sigortacı, belli bir zaman dilimi içinde taşınma yeri, taşınacak yükün cinsi genel olarak belirtilmiş taşımaların tamamını sigorta güvencesi altına alma yükümlülüğüne girmiş olur.

Görsel 3. 1: Nakliye sırasında oluşan hasar

3.1.7. Emtia Nakliye Sigortası Poliçesinin İçeriği

Sigorta teklifinin eksiksiz bir şekilde müşteri isteklerine uygun şekilde hazırlanabilmesi için taşıyıcı, aşağıdaki konularda bilgi sahibi olmalıdır.

- Sigortalı (müşterinin) adı, adresi
- Sigorta başlangıç ve bitiş tarihi
- Sigorta konusu malın cinsi
- Ambalaj şekli
- Sevkiyatın başlangıç ve bitiş yerleri
- Sevk aracının cinsi

- Yıllık kapasite
- İstenilen teminat türü (dar teminat, geniş teminat, tam ziya)
- Her bir araçta taşınacak azami miktar (TL veya herhangi bir döviz cinsi)
- Malın özellikleri (patlayıcı, yanıcı, kırılabilir vb.)

Yukarıdaki bilgilerin ışığında sigorta ettiren işletme olarak taşıyıcı, sigortacıya hazırlattığı poliçe teklifini müşterisine sunar. Müşteri, poliçe şartlarını kabul ettiği takdirde sigorta poliçesi hazırlanarak müşteriye iletilir. Hazırlanan poliçede aşağıdaki hususlar bulunur.

- Sigortalının / sigorta ettirenin adı, adresi
- Sigorta başlangıç ve bitiş tarihi
- Sigorta konusu
- Sigortalanacak emtianın fatura bedeli
- Sigorta koşulları ve fiyatı
- Taşımayı gerçekleştirecek araç türü ve aracın belirleyici işareti (plaka, gemi ismi, uçuş numarası vagon numarası)
- Her bir sevkiyat için araç başına ödenecek azami tutar
- Sigortalının ihbar yükümlülüğü
- Hasar ihbarının yapılma şekli
- Sigortacıya hasarla ilgili sunulacak evraklar
- Sigorta geçerlilik süresi
- Sigortanın fesih veya uzatılmasıyla ilgili hükümler
- Sigorta prim tutarı (net ve brüt prim)

3.1.8. Emtia Nakliye Sigortası Teminatları

Teminat çeşitlerini bir araya getirirsek ortaya aşağıdaki gibi karşılaştırma çıkacaktır.

TAM ZİYA TEMİNATI	DAR TEMİNAT	GENİŞ TEMİNAT
En dar teminat türüdür. Dolayısıyla en düşük fiyatla temin edilir. Yükü taşıyan aracın (kamyon, treyler, uçak, tren vb.) fiilen ve mutlak surette, tamamen hasarlanması sonucunda, taşınan malların, fiilen ve tamamen hasarlanması durumunu teminat altına alır.	Dar Teminat, taşımanın yapıldığı aracın hasarlanması sonucu, taşınan değerlerin zarar görmesi halini temin etmektedir.	Geniş teminatta istisna edilen bazı hususlar belirtilir ve bunun dışında kalan tüm haller sigorta teminatı kapsamında sayılır.

Tablo 3. 2: Taşıma türüne göre teminatlar

Taşıma Türleri	Geniş Teminat	Dar Teminat	Tam Ziya
Deniz	(I.C.C. (A))	I.C.C. (C) I.C.C. (B)	Tam Ziya Klozu
Kara	I (I.C.C. (A))	Kamyon Klozu Yükleme+Aktarma+Boşaltma	Tam Ziya Klozu
Hava	(I.C.C. (Aır)	Yok	Tam Ziya Klozu
Demir	(I.C.C. (A))	Demiryolu Klozu Yükleme+Aktarma+Boşaltma	Tam Ziya Klozu

3.1.9. Emtia Nakliye Sigortasında İstisnalar

Taşınan her ürün sigortalı dahi olsa taşıyıcıdan kaynaklı olmayan ve mücbir sebeplerden dolayı uluslararası bazı kurallara göre sigorta istisnaları mevcuttur. Bu istisnaları şöyle sıralayabiliriz: Bunlar taşıyıcıdan kaynaklı olmayan sorunlar ve mücbir sebeplerdir. Bu istisnalardan bazıları şöyledir:

- Ne zaman yapılmış olursa olsun, sigortalı veya onun çalışanları tarafından yapılan kötü ambalajlama veya hazırlama
- Gemi sahibi, idareciler, kiracılar veya gemiyi işletenlerin ödeme gücünü yitirmesi, mali yükümlülüklerini yerine getirememeleri
- Sigorta edilen şey, gemi veya diğer deniz taşıtına yüklendiği sırada, gemi veya diğer deniz taşıtlarının denize elverişli olmaması veya yüke uygun olmamasından doğan ziya, hasar veya masraflar, sigortalı tarafından bilinmesi koşuluyla, istisna edilmesi
- Herhangi yasal veya yasa dışı yönetimi güç veya zorla devirmek ya da etki altına almak için herhangi bir örgüt veya onunla ilişkili terörizmin neden olduğu ziya, hasar veya masrafların istisna edilmesi
- Politik, ideolojik veya dinsel güdü ile hareket eden herhangi bir kişinin neden olduğu ziya, hasar veya masrafların istisna edilmesi

UYGULAMA 2

KOD=25907

MÜCBİR SEBEP

Hukuki olarak, önüne geçilmesi elde olmayan, istenenin dışında oluşan durum demektir.

Salgın hastalıklar, doğa olayları ve afetler de bu kapsama girmektedir.

Taşımacılığa ve taşınan ürüne zarar verecek bir mücbir sebep örnek vakası bulup sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.1.10. Taşımacılıkta Sorumluluk Sigortası

Bu sigorta, taşıyıcının taşıdığı mallara ilişkin hukuki sorumluluklarını teminat altına alır. Sorumluluk sigortaları taşımanın her alanında, yurt içi ve yurt dışı ayırımı olmaksızın düzenlenebilmektedir. Taşıyıcının bağlı olduğu mevzuata dayalı olarak sorumluluk sınırları değişebilir.

Taşıyıcı Sorumluluk Sigortaları, taşıma sırasında meydana gelecek bir rizikodan dolayı taşıyıcıya düşen hukuki sorumlulukları, sigortalı ve sigortacının mutabık kaldığı poliçe kapsamına göre teminat altına alır. Sorumluluk sigortaları aslında sigortalının, kanunen yüklenmek zorunda kalacağı, mali kayıplar için düzenlenmektedir. Sorumluluk sigortalarında risk, üstlenilen sorumluluktur.

Sorumluluk sigortaları ile sigortalı "sorumluluğunu" kabul etmekte, ancak sorumluluğun neticesinde meydana gelecek zararı karşılama ve tazminat ödeme edimini sigortacıya devretmektedir. Hile ve kasıt halleri hariç olmak üzere, kusurlu ve kusursuz sorumluluklarının maddi sonuçları, sigorta şirketince güvence altına alınmaktadır.

3.1.11. Taşıyıcının Mali Sorumluluk Sigortası ile Emtia Nakliyatı Sigortası Arasındaki Başlıca Farklılıklar

- Emtia Nakliyatı Sigortasında "Sigortalanabilir Menfaat" malın fiziki varlığı; Mali Sorumluluk Sigortasında ise taşıyıcının hukuki sorumluluğudur. Genellikle bu sorumluluk, sınırlı sorumluluktur.
- Emtia Nakliyatı sigortasında "Teminat Limiti" taşıma ile ilgili mevzuatta belirlenmektedir. Sorumluluk Sigortalarında ise sigortacının sorumluluğunu sınırlayan bir teminat limiti söz konusudur ve bu limit taşınan malın değerinden düşük olabilir.

- Emtia Nakliyatı Sigortalarında sigorta bedeli malın fatura kıymeti ve buna ilave edilecek masraflardan oluştuğundan malın gerçek değeri veya gerçek değere yakın bir değer söz konusu olabilir.
- Emtia Nakliyatı Sigortalarında “Sigortalı” malın sahibi veya mal ile ilgili menfaati olan taraf iken, Taşıyıcının Mali Sorumluluk Sigortalarında nakliyat firması ve / veya alt nakliyecidir.
- Taşıyıcının Mali Sorumluluk Sigortası taşıyıcının kusuru olması durumunda hasarın karşılanması- na olanak tanırken, Emtia Nakliyatı Sigortası herhangi bir kusur olup olmadığına bakılmaksızın poliçe genel ve özel şartlarına uygun olması koşuluyla oluşan ziya ve hasarların karşılanmasına olanak sağlamaktadır.

3.1.12. Uluslararası Taşımalarda Sorumluluğu Belirleyen Konvansiyonlar

Aşağıda maddeler halinde açıklanan tüm taşıma türlerine göre; taşımacı, yükü teslim aldığı andan, teslim edinceye kadar, bunların kısmen veya tamamen kaybından, doğacak hasarlarından ve taşıma süresinin aşılmasından sorumludur.

Tablo 3. 3: Taşıma Hukuku Mevzuatı

	TAŞIMA HUKUKU MEVZUATI	
	ULUSLARARASI TAŞIMA	ULUSAL TAŞIMA
KARA YOLU	Kara yolu ile Uluslararası Eşya Taşıma Sözleşmeleri Hakkında Konvansiyonu(CMR)	6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU
HAVA YOLU	Uluslararası Hava Taşımalarına İlişkin Bazı Kuralların Birleştirilmesi Hakkında Varşova Konvansiyonu (VK) ve Montreal Konvansiyonu	TÜRK SİVİL HAVACILIK KANUNU
DEMİR YOLU	Demir yoluyla uluslararası eşya taşıma sözleşmesine ilişkin konvansiyon(COTIF-CIM)	6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU
DENİZ YOLU	1986-1979 tarihli Visby-Londra Kuralları, Sınırlı Sorumlulu Düzenleyen 1976 Londra Sözleşmesi 1968 Tarihli Hamburg Konvansiyonu (Rotterdam Konvansiyonu)	6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU
MULTIMODAL (BİRDEN ÇOKLU TAŞIMA)	1980 Tarihli Muhittin Multimodall Taşımalar Üzerine Uluslararası Taşıma Komisyonu Birleşmiş Milletler Cenevre Konvansiyonu	6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU (*)

Karayolu ile Uluslararası Eşya Taşıma Sözleşmeleri Hakkında Konvansiyon (CMR)

Uluslararası kara taşıma sözleşmelerine uygulanacak temel hukuk kaynağıdır. Bu konvansiyon, 31.10.1995 tarihi itibarı ile Türkiye açısından uluslararası karayolu taşıma sözleşmelerinde iç hukuk kaynağı mertebesinde. CMR şeklinde kısaltılmaktadır (Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road).

Taşımacı, yükü teslim aldığı andan teslim edinceye kadar, bunların kısmen veya tamamen kaybindan ve doğacak hasardan (ve taşıma süresinin aşılmasından) sorumludur.

Bu sözleşme, sözleşmede belirtildiği gibi yükleme yeri ve teslim yeri için belirlenen yerin en az biri akit ülke olan iki ayrı ülkede olması halinde, tarafların ikametgâhı ve milliyetine bakılmaksızın ücret karşılığında yüklerin taşıt ile karadan taşınmasına ait her mukaveleye uygulanacaktır. Bir taşıma ilişkisinin CMR kapsamına girmesi için başlıca şu koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir:

- Taşıma sözleşmesinden kaynaklanan bir borç ilişkisi söz konusu olacak
- Taşıma karayolu ile yapılacaktır
- Taşıma sözleşmesinin konusu eşya taşımacılığı olacaktır
- Taşınacak eşya CMR'nin kapsamı dışında tutulmamış olacaktır
- Taşıma işi bir ücret karşılığı yapılacaktır
- Yükleme ve teslim yeri iki ayrı ülkede bulunacaktır
- Yükleme veya teslim yerlerinden bir tanesi CMR'ye taraf bir ülkede olacaktır.

CMR kuralları emredici niteliktedir ve ne sözleşmeye taraf olan devletler ne de taraflar, CMR hükümlerine aykırı hükümler öngöremezler.

Görsel 3. 2: Kaza yapan taşıma aracı

UYGULAMA 3

KOD=25908

ÖZEL ÇEKME HAKKI (SDR)

İngilizce karşılığı, Special Drawing Rights (SDR) olan özel çekim hakkı, Uluslararası Para Fonu tarafından oluşturulmuş, uluslararası bir para değerlendirme programıdır. Dolar, Euro, Sterlin, Yen ve Yuan para birimlerinin ağırlıklı ortalamalarının hesaplanması ile bulunur. Türkçe ekonomi yayını yapan medya kuruluşlarınca “Sepet Kur” olarak ta tanımlanır.

Uluslararası karayolu taşımalarında, nakliye sigortası yapılmamışsa brüt kilogram başına 8,33 sdr;

Uluslararası havayolu taşımalarında, nakliye sigortası yapılmamışsa brüt kilogram başına 19 sdr; tazminat ödemesi yapılmaktadır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında aşağıdaki vaka çalışmalarını sınıf içerisinde yapınız. Bu vakaların çözümü için nasıl bir yol izlenmelidir?

ÖRNEK OLAY 1

1. Taze çiçek gönderimi yapan A çiçek firması, 1350 kutu, 800 kg kesme karanfil çiçeğinin ihracat ve taşınma işlemleri için B Lojistik firması ile anlaşmıştır. Anlaşmaya göre konşimento düzenlenerek malların en geç 01.10.2018 tarihinde teslim edileceği konusunda taraflarca el sıkışılmasına rağmen mallar zamanında teslim edilmemiş ve A çiçek firması, çiçeklerin bozularak hasara uğradığını iddia ederek zarara uğradığını ve bu sebeple taşıyıcıya navlun ücretini ödemek istemediğini belirtmiştir. Ayrıca zarara karşı sorumlu olduğu için taşıyıcı firmadan malın bedeli olan 16000 İngiliz Sterlinini talep ettiği bir tazminat davası da açmıştır.

Buna karşılık B lojistik firması, Londra'ya incek uçağın son anda hava muhalefeti sebebiyle inemediğini ve nakliyenin daha sonra başka bir firma tarafından şartlar uygun olduğu anda yapıldığını, bunun mücbir bir sebep olduğunu belirtmiştir. Hasar ihbarı 18.10.2018 tarihinde yapıldığından mevcut süreler içinde başvurular yapılmadığından tazminat ödemeyeceğini belirtmiştir.

ÖRNEK OLAY 2

2. Kayseri'den yüklenen mobilyalar, 13.05.2017 tarihinde yola çıkacak olup Ürdün'ün Amman kentine 2 gün içinde teslim edilmesi için Gönderici Kas Mobilya ile Taşıyıcı A:N Lojistik arasında anlaşmaya varılmıştır. Malın değeri 150.000 (yüz elli bin) Türk Lirası olup ağırlığı 2000 kilogramdır. Ancak araç parsiyel yük taşımacılığı yaptığından Suriye'ye teslim edilecek başka mallarda araca yüklenmiştir.

Ancak bölgedeki iç karışıklıklar sebebiyle kamyonu saldırı olmuş ve mallar zarar görmüştür. Kas

mobilya 13.05.2017 tarihinde Merkez Bankası sepet kuruna göre 1 SDR'nin 5 TL ettiğini, 8,33 ile çarpıldığında 41,50 TL kilogram başına tazminatı, CMR Sorumluluk Sigortasına göre, A:N Lojistik firmasından talep etmiştir. Ayrıca sözlü olarak malları Suriye üzerinden değil Irak üzerinden götüreceği konusunda anlaşılmasına rağmen; sözün tutulmadığını ve bu sebeple de ek tazminat istemiyle gönderici tarafından nakliyeciyi firmaya karşı dava açılmıştır.

A:N lojistik firması, böyle bir söz vermediğini, mobilya firmasının daha ucuz olduğu için bu yolu seçtiğini, ancak iç savaş gibi bir mücbir sebeple mallara hasar geldiği için böyle bir tazminatı ödemeceğini beyan etmiştir.

Sevk Mektubu (CMR Belgesi): Uluslararası Karayolu Birliği (IRU), CMR hükümlerini dikkate alarak örnek bir sevk mektubu hazırlamıştır. Bu belgeye CMR Konvansiyonu'nda Sevk Mektubu denilmektedir. Uygulamada ise CMR Belgesi olarak söz edilmektedir.

Sevk mektubuna her durumda yazılması gereken hususlar şöyledir:

- Tarihi ve tanzim mahalli
- Göndericinin adı ve adresi
- Taşıyıcının isim ve adresi
- Yükün yükleme yeri, tarihi ve teslim için belirlenen yer,
- Malların gönderildiği şahsın isim ve adresi
- Yükün mahiyetinin tarifi, ambalaj şekil ve tehlikeli mallar bahis konusu olduğunda bunların herkesçe anlaşılacak şekilde tarifi (genel olarak bilinen işaretleri)
- Yükün kaç parçadan ibaret olduğu ve bunların özel marka ve sayıları
- Yükün brüt ağırlığı veya başka şekilde ifade edilmiş miktarı
- Taşıma ücretleri (nakliye bedeli, ek masraflar, gümrük resimleri ve mukavelenin akdinden teslimi kadar yapılan diğer ödemeler
- Gümrük ve diğer formaliteler için gerekli talimat
- Aksine olabilecek herhangi bir hükme(kayda) bakılmaksızın, taşımanın işbu anlaşma hükümlerine tabi olduğuna dair not.

Sevk Mektubu hazırlanırken, belgenin içeriği göndericiden gelen bilgilere göre düzenlenmektedir. Bu bilgilerin büyük bir bölümünü taşıyıcının kontrol etmesi hususunda bir yükümlülüğü olmadığı gibi, çoğu zaman böyle bir kontrol fiilen mümkün de değildir. Bu sebeple bilgilerin doğruluğundan, Gönderici sorumludur.

Taşıyıcı ise malları teslim aldığı andan itibaren oluşacak hasar ve kayıptan sorumlu olduğundan, sorunsuz bir taşıma yapılabilmesi için, daha taşıma başlamadan bazı yükümlülüklerin altına girmesi gerekmektedir.

Bu sözleşmenin hükümleri gereğince bir taşıyıcı, yükün kısmen veya tamamen kaybindan dolayı tazminat ödemekle sorumlu tutulduğunda, bu tazminat yükün taşınmak üzere kabul edildiği yer ve zamandaki kıymetine göre hesaplanır. Bununla beraber tazminat, eksik brüt ağırlığın kilogramı

başına 8.33 Özel Çekme Hakkı(SDR) hesap birimini aşmayacaktır.

Malların Kısmen veya Tamamen Kaybı: Malların teslimi için kararlaştırılan tarihi takip eden 30 gün içinde teslim edilmemesi veya teslim tarihinin kararlaştırılmadığı durumlarda taşıyıcının malları teslim aldığı andan itibaren 60 gün içinde teslim etmemesi durumu, malların kaybolduğuna dair kesin kanıt oluşturacak ve buna dayanarak dava açma hakkı olan taraf, mallar kaybolmuş gibi hareket edecektir.

Sorumluluktan Kurtulmaya İlişkin Genel Sebepler: Kayıp, hasar veya gecikme; tasarruf hakkı sahibinin hatası veya ihmaliinden meydana gelmiş ise; Taşınan eşyanın kusurundan yahut da taşımacının önlemesine ve (sonuçlarından kaçınmasına) olanak bulunmayan durumlardan ileri gelmiş ise taşıyan sorumlu olmaz. Kayıp, hasar ve gecikmenin yukarıda öngörülen nedenlerin birinden doğduğunu kanıtlamak taşımacıya aittir.

Sorumluluktan Kurtulmaya İlişkin Özel Sebepler:

- Kullanılmasında anlaşmaya varılmış ve sevk mektubunda açıkça belirtilmiş olduğu üzere, madeni levha ile kaplanmamış veya üstü “tente ile” örtülmemiş açık taşıtlar kullanılması
- Ambalajlanmadıkları veya kötü ambalajlandıkları zaman, özellikleri gereği fire veren veya hasara uğrayan malların ambalajlanmaması veya hatalı ambalajlanmış olması
- Yükün gönderici, alıcı veya bunlar adına hareket eden kişiler tarafından alınması, yüklenmesi, yığılması (istiflenmesi) veya boşaltılması
- Özellikle kırılma, paslanma, çürüme, kuruma, normal fire; güve ve haşereden kısmen veya tamamen zarar görebilecek malların (doğal) özelliği gereği kayıp ve hasar uğraması
- Sandık veya paketlerin üzerindeki marka (işaret) veya numaraların yetersiz veya hatalı oluşu
- Canlı hayvan nakli

Hasar Halinde Sorumluluk Miktarı: Hasar durumunda taşımacı, CMR esaslarına uygun belirlenen değerine göre hesaplanmış, kıymetten düşme (değer kaybı) karşılığı olan bedeli (miktarı) öder. Ancak tazminat şu miktarları aşamaz;

- Eğer gönderilen malın tamamı hasara uğramış ise tamamı kaybolduğunda ödenmesi gereken miktarı
- Eğer gönderilen yükün bir kısmı hasara uğramış ise eksilen kısmı (hasardan) etkilenen kısım kaybolsaydı ödenmesi gereken miktarı.

3.1.13. CMR Sorumluluk Sigortası

- **CMR sigortası bir kara sigortasıdır.**

Özel sigortalar klasik ayrımı içinde kara ve deniz sigortaları şeklinde ikiye ayrılarak incelenmektedir. CMR sigortaları zaten Konvansiyon hükümleri çerçevesinde karayolu ile yapılan uluslararası eşya taşımalarını teminat altına almayı amaçladığından, bu ayrım içinde tabii olarak kara sigortaları grubu içinde yer almaktadır.

- **CMR sigortası bir tazminat (zarar) sigortasıdır.**

Kural olarak tazminat sigortası ile hem sigortaya konu mallarda meydana gelebilecek ziya ve/veya hasarın karşılanması hem de sigortaya konu mallar dolayısıyla sigorta ettirenin üçüncü kişiye karşı doğan tazmin borcunun karşılanması amaçlanmaktadır.

- **CMR sigortası bir sabit primli sigortadır.**

CMR sigortaları tatbikatta genellikle muayyen riskler için ve sabit primlerle yapılmaktadır. Belirtilen sebeple bu ayrım içinde anılması mümkündür.

- **CMR sigortası bir pasif sigortadır.**

CMR sigortası sigortasının en önemli özelliği ve ona mesuliyet sigortası vasfını kazandıran bu yönüdür. Zira bu sigorta taşıyıcının mal varlığının aktif değil pasif kısmına taalluk etmektedir. Bu sigorta ile taşıyıcının bu sıfatı ile üçüncü şahıslara karşı doğan sorumluluğu yani malvarlığının pasifinde doğacak artışların karşılanması amaçlanmaktadır.

- **CMR sigortası bir sorumluluk sigortasıdır**

CMR sigortası, CMR konvansiyonunda düzenlenen ve taşıyıcının bizzat kendisinin veya yardımcısı yahut birlikte çalıştığı kimselerin Konvansiyon hükümleri çerçevesinde doğan sorumluluklardan sigorta sözleşmesi (poliçesi) ile düzenlenenlerin teminini amaçlamaktadır. CMR sigortası bir ihtiyari mali sorumluluk sigortasıdır.

3.2. SİGORTA HASAR VE TANZİM SÜRECİ

3.2.1. Hasar Tutanağı

Hasarın meydana geldiğini tespiti yarayan belgedir. Tutanağın, hasara sebebiyet veren ve hasardan zarar gören taraflar arasında düzenlenmesi esastır. Karayolu nakliyatlarında CMR veya taşıma irsaliyesi üzerine hasar notu düşülmesi hasar tutanağı hükmündedir. Resmi makamlarca düzenlenen gümrük rezerv zaptı, polis, jandarma veya savcılık tutanakları, itfaiye raporu vb. belgeler de hasar tutanağı hükmündedir.

Sigortalı veya zarar görenler tarafından riskin gerçekleştiğinin, hasarın meydana geldiğinin veya tazminat talep edildiğinin bildirilmesi halinde, yapılacak ilk kontrollerden sonra şirket tarafından yapılması gereken işlemlerden biri, riskin gerçekleşme nedenlerinin belirlenmesi, gerçekleşen riskin sigorta teminatı kapsamında olup olmadığı, riskin gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkan hasar veya ödenmesi gereken tazminat tutarının belirlenmesi gibi işlemlerin ortaya konulabilmesi için sigorta eksperini atamasının yapılmasıdır.

Sigorta Eksperliği: Sigorta eksperini, sigorta konusu risklerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasarların miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleyen ve mutabakatlı kıymet tespiti, ön ekspertiz ve hasar gözetimi gibi işleri meslek olarak yapan tarafsız ve bağımsız kişidir. Hasar meydana geldiği esnada öncelikle yükün sahibine haber vermek ve hasar tespit tutanağı oluşturmak önemlidir. Daha sonra yük sahibinin ve/veya nakliye şirketinin anlaşmalı olduğu, sigorta şirketiyle irtibata geçilerek eksper talebinde bulunulmalıdır.

Sigorta Eksperleri Yönetmeliğinin 20'nci maddesinin altıncı fıkrasında, eksperlerin düzenledikleri raporu ekspertiz işleminin tamamlandığı tarihten itibaren en geç yedi iş günü içerisinde kendisini tayin eden tarafa vermesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Ekspertiz ve raporlama işlemi hasarın tasfiye sürecinde önemli bir aşamadır.

Sigorta eksperliği ruhsatnameleri risk türlerine göre aşağıdaki eksperlik dallarında ayrı ayrı verilir:

- Kara, hava, deniz ve demiryolu araçları
- Emtia ve kıymete ilişkin nakliyat
- Yangın, doğal afet, kaza ve hırsızlık
- Mühendislik
- Kredi ve finans
- Sağlık, hastalık ve ferdi kaza

3.2.2. Hasarda Dikkat Edilmesi Gereken Durumlar

Hasarda Sebebin Tespit Edilmesi: Hasarın incelenmesinde en önemli hususların başında hasarın sebebinin doğru tespit edilmesi gelmektedir. Çünkü hasarın sebebinin doğru tespit edilmesi, hasarın teminat kapsamına girip girmediğine doğrudan etki edecek, rücu davalarında asli rol oynayacaktır. Ancak hasarın gerçek sebebinin belirlenmesi bazı durumlarda hiç de kolay değildir. Nakliyeciyile malın alıcısı arasındaki tutanaklarda, hasarın sebebi belirtilmeksizin, sadece “hasarlı teslim” yapıldığı yazmaktadır. Hasarın gerçek sebebinin tespiti, hasarlı malı yerinde inceleyen hasarla ilgili bilgi ve belgeleri toplayan eksper tarafından yapılmaktadır.

Bazı hasarların meydana gelmesine tek bir olay neden olabilmektedir ve bu olay, doğal olarak hasarın yakın sebebidir. Ancak bazı durumlarda hasarlar, zincirleme olayların sonucunda meydana gelebildiği gibi birden fazla olayın etkisiyle de oluşabilmektedir. Böyle bir durumda, hasarın yakın

sebebinin tespit edilmesinde zorluklarla karşılaşılabilir. Zincirleme olaylar sonucunda, meydana gelen bir hasarın yakın sebebinin açıklanmasına, şöyle bir örnek verilebilir:

- Fırtına, ahşap binanın çatı duvarını yıkmakta
- Çöken duvar, binanın elektrik kablolarını koparmakta
- Kopan elektrik kabloları, kısa devre nedeniyle kıvılcım çıkarmakta
- Kıvılcımlar, ahşap binada yangına neden olmakta
- İtfaiyenin yangını söndürmek ve komşu binaların yanmasını önlemek amacıyla sıktığı su, evdeki yanmış eşya ve komşu binalarda zarara neden olmaktadır.

Bu zincirleme olaylar sonucunda yanmış eşya ve komşu binalarda meydana gelen su hasarının yakın sebebi (belirleyici sebep) fırtına olmaktadır.

Örneği, taşımacılık sektörüne uyarlıysak, ıslanmış kolileri görerek hasarın sebebi ıslanmak diyemeyiz. Araçta çıkmış bir yangın sonrasında itfaiyenin sıktığı sudan ıslanmış kolilerdeki malın hasarının ana sebebi yangındır. Kamyon taşımalarında ıslanma, teminat kapsamında olmadığı için, eğer hasarı ıslanma diye yorumlarsak, bu hasar poliçe kapsamına girmez. Ancak olayın yakın sebebi yangın olduğu için, yangınında kamyon taşıma teminatına dahil olmasından ötürü hasarın tazminatı poliçe kapsamına girmektedir.

Görsel 3. 3: Hasarlı konteynerler

“İstiap haddinin aşılması teminat haricindedir” özel şartı bulunan poliçedeki malın hasarında, istiap haddinin aşılmış olduğunun belirlenmesi, hasarın teminat dışı bırakılması için tek başına yeterli değildir. Böyle bir hasarı teminat kapsamı dışında değerlendirebilmek için istiap haddinin aşılmasının hasara doğrudan ve kanıtlanabilir seviyede etki etmiş olması gerekmektedir.

Taşıtın ruhsatında belirtilen taşıma haddinden fazla yük ve yolcu taşıması sırasında meydana gelen zararların teminat dışı kabul edilebilmesi için, riziko ile istiap haddinden fazla yük ya da yolcu taşıma arasında uygun nedensellik bağının bulunması ve kazanın salt bu nedenle meydana gelmesi gerekir. Başka bir anlatımla sadece istiap haddinin aşılmış olması, rizikonun teminat dışı olduğu sonucu doğurmaz.

Görsel 3. 4: Aşırı yükleme sonucu oluşan hasar

Hasar ihbarının yapılmasından itibaren en geç 45 gün içerisinde hasar tazminatının ödenmesi gerekmektedir. Ancak hasarla ilgili araştırmalar, ihbar tarihinden itibaren 3 ay içerisinde tamamlanmamış ise sigortacı tazminattan ve bedelden mahsup edilmek üzere hasar miktarının veya bedelinin en az yüzde ellisini öder. Burada ödenecek avans miktarının tarafların mutabakatıyla belirlenmesi esastır. Mutabakat olmaz ise mahkemece yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre belirlenecek tutar avans olarak ödenir.

UYGULAMA 4

KOD=25909

Sınıf içinde oluşturacağınız gruplar ile önce grup içinde; sonra tüm sınıf olarak örnek olayı tartışınız ve öğretmeninizin yardımıyla örnek olayla ilgili doğru cevapları bulmaya çalışınız.

ÖRNEK OLAY 3

İnternet üzerinden sipariş verilen montajsız haldeki kitaplık, koliler halinde Ali Bey' in evine teslim edilmiştir. Ancak acilen şehir dışına çıkması gereken Ali Bey kargo firmasından ürünü teslim alırken kolileri kontrol edememiş, sadece teslim tesellüm belgesini imzalayıp dışarıdan gözle kontrol ederek malları teslim almıştır.

10 gün sonra evine dönüp kitaplığı kurmak için kolileri açtığına parçaların hasarlı, ambalajlarının eksik olduğunu fark etmiştir. Hemen ürünlerin fotoğraflarını çekip malları teslim eden kargo şirketine malların hasarını bildirmiştir.

Kargo firması hasarın nakliye esnasında oluşmadığını, koli içi ambalajın üretici firma tarafından yapıldığını, ayrıca gözle kontrol edildiğinde dışında bir hasar tespit edilmediği için bu kargonun yükleme boşaltma esnasında hasarlanmış olamayacağını bildirmiştir.

Bu durumda Ali Bey, kitaplık parçalarının üretim ve/veya paketlenme esnasında hasar görüp görmediğini nasıl ispatlayabilir?

Bu vakanın çözümü için nasıl bir yol izlenmelidir?

3.2.3. Hasar Türleri

İstif ve Ambalaj Hatası Nedeniyle Meydana Gelen Hasarlar: Poliçenin istif ve ambalajlama yetersizliğinden dolayı teminat haricinde bırakılması için istif ve ambalajlamanın, sigorta başlangıcından evvel veya sigortalı tarafından yapılmış olması gerekmektedir. Bunun dışında Türk Ticaret Kanunu'nda ve nakliyat sigortası genel şartlarında istifleme ve ambalajlama yetersizliğinden kaynaklı tüm hasarlar teminat dışındadır.

İstif ve ambalajın uygun olup olmadığının temel kıstası, ambalajın, seferin olağan olaylarına dayanıklı olup olmadığı hususudur. Emtianın elleçlemeye uygun, taşımaya dayanıklı, ambalajının ticari teamüllere uygun olması yeterli bir ölçüdür.

Görsel 3. 5: Taşıma esnasında ezilmiş bir koli (kırılabilir etiketli)

Yanlış Araç Seçiminden Kaynaklı Hasarlar: Nakliye aracının malı taşımaya elverişli, güvenli ve yola uygun olması gerekmektedir. Yükleme, sigorta başlamadan önce ve sigortalı ya da çalışanları tarafından yapıldığında kara taşıtları ve konteynerin sigorta edilen şeyi güvenle taşımaya uygun olmaması halinde bu sebepten dolayı meydana gelebilecek hasarlar poliçe teminatının dışında bırakılmıştır.

Sarsıntı Sebebiyle Meydana Gelen Hasarlar: Sefer esnasında çarpma, çarpışma, kaza veya dış etki olmaksızın araç kasasındaki kolilerin dağılma hasarıyla çok sık karşılaşılmaktadır. Bu durum genellikle, sefer esnasında aracın ani manevra ve/veya fren yapması ve yol boyunca oluşan sarsıntıdan kaynaklanmaktadır.

Manevra, fren ve sarsıntı sefer esnasındaki aracın olağan durumlarıdır. Bunların hiçbirisi hasar sebebi değildir. Hasarın; ani, beklenmedik ve tesadüfi olması gerekmektedir. Başka bir sebep olmaksızın sarsıntıdan dolayı araçtaki malların dağılması, hasarın istif hatası sebebiyle meydana geldiğine işaret eder. Çünkü araca yüklenen yükün seferin olağan koşullarına dayanıklı olarak istif edilerek bağlanması gerekmektedir.

Ambar Buğusu: Malın; konteyner içine nemli ve rutubetli yüklenmesi, özellikle kıtalararası seferlerde konteyner içindeki yükün aşırı sıcak ve soğuğa maruz kalması, konteynirdaki havalandırma deliklerinin kapalı olması vb. sebeplerle oluşan yoğunlaşmanın malın üstüne yağması sonucunda atmosferik şartlara bağlı olarak meydana gelen ıslanmalara ambar buğusu denilmektedir.

Islanma Hasarları: Islanma hasarlarında, ıslanmanın nedeninin tespit edilmesi çok önemlidir. Malın tahliyesi tamamlanmadan araçta yapılacak incelemede ıslaklığın kaynağının tespiti mümkün olabilmektedir.

Gemi ambarı veya araç zemininde ıslaklık, araçta yırtık, delik kısım olup olmadığının incelenmesi, ıslaklığın kaynağının tespiti açısından önemlidir. Bu sebeple sigortalının ıslaklık tespit ettiği anda aracın tahliyesinin durdurularak sigortacıya bilgi verilmelidir.

Eksiklik Hasarları: Malın alıcısına faturasındaki miktardan eksik olarak teslim edilmesi olarak tanımlanan eksiklik hasarları, genellikle aşağıdaki sebeplerden kaynaklanmaktadır;

- Seferde meydana gelen eksiklik
- Malın olağan firesi sonucu meydana gelen eksiklik
- Numune alınmasından ötürü meydana gelen eksiklik
- Ölçüm tartım farklılıklarından kaynaklı eksiklik.

Yükleme ve Boşaltma Esnasında Meydana Gelen Hasarlar: Yükleme, aktarma ve tahliye işlemleri; nakliyenin herhangi bir aşamasında, sigortalının deposu, nakliyecinin deposu, antrepo, liman sahası, alıcının deposu vb. muhtelif yerlerde yapılabilmektedir. Bu çalışmalar kol gücüyle

yapılabileceği gibi forklift, konveyör bant, vinç gibi iş makineleriyle de gerçekleştirilebilmektedir. Vinçle yapılan yükleme ve boşaltma işlemlerinde genellikle, emtianın düşürülmesi, çarptırılması veya emtiayı kaldırmak için bağlanan halatın kasma hasarlarına rastlanmaktadır. Konveyör bantla uçak içine yük konulurken veya uçak içinden yük boşaltılırken; yükün sertçe bant üzerine bırakılması veya fırlatılması sonucu koli içindeki emtada hasarlanma olabilmektedir. Forkliftle yapılan yükleme ve boşaltmada ise genellikle emtianın forkliftten düşürülmesi ve forklift bıçağı darbesi hasarlarına rastlanılmaktadır.

3.2.4. Nakliyat Hasar ve Kayıp Dosyalarında Gerekli olan Belgeler

Hasar durumunda istenen belgeler yurt içi ve dışı taşımalarda farklılıklar göstermektedir.

Yurt İçi Taşımalarda Gerekli Belgeler	Yurt Dışı Taşımalarda Gerekli Belgeler
➤ Mal Faturası ➤ Sevk İrsaliyesi ➤ Taşıma İrsaliyesi ➤ Nakliye Faturası ➤ Hasar veya Kayıp Yük Tutanağı ➤ Kaza Tespit Tutanağı	➤ Mal Faturası ➤ Çeki listesi ➤ Gümrük Beyannamesi ➤ CMR, Konşimento vb. ➤ ATR ➤ Tır Karnesi ➤ Ordino ➤ Navlun Faturası ➤ Hasar veya Kayıp Yük Tutanağı

UYGULAMA 5

Duvar Gazetesi Oluşturma

İş güvenliği tedbirleri olarak sınıf içerisinde, 7 çalışma grubu oluşturunuz. Her grup, bir önceki konu olan hasar türlerinden bir alt başlığı seçerek, internetten konuyla ilgili örnek olay araştırıp yazı ve fotoğraf çıktısı olarak sınıf içinde 7 farklı duvar gazetesi oluşturunuz.

Örnek Pano:

Hasar grubu hakkında araştırma yazısı hazırlayınız

Hasar grubuyla ilgili fotoğrafları ortaya yapıştırınız.

Hasar ile ilgili örnek olay bulunuz ve yazınız.

1. Aşağıdakilerden hangisi SDR'nin açılımıdır?

- A) Emtia Zarar Sigortası
- B) Özel Çekme Hakkı
- C) Karayolu Konvansiyonu
- D) Emtia Sigorta Poliçesi
- E) İstiap Haddi

2. Aşağıdaki taşıma modlarından hangisinde, Dar Teminat poliçe yer almaz?

- A) Denizyolu
- B) Demiryolu
- C) Kombine Taşımacılık
- D) Karayolu
- E) Havayolu

3. Sevk mektubunu hazırlayan uluslararası örgüt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) CIM-COTIF
- B) ICAO
- C) IRU
- D) IATA
- E) UNECE

4. Aşağıdakilerden hangisi CMR sorumluluk sigortasının tanımlarından biri değildir?

- A) Aktif bir yapıdır.
- B) Tazminatı kapsar.
- C) Primler sabittir.
- D) Sorumluluğu ifade eder.
- E) Pasif bir sigortadır.

5. Aşağıdakilerden hangisi sigorta eksperti için verilen doğru bir bilgidir?

- A) Sigorta şirketleri bünyesinde çalışır.
- B) Bağımsız denetçi kuruluşlarında çalışır.
- C) Malın sahibidir.
- D) Nakliye firması adına çalışır.
- E) Gönderici adına soruşturmasını yapar.

6. Aşağıdakilerden hangisi hasar anında yurt içinde istenen belgelerden biridir?

- A) Konşimento
- B) Çeki Listesi
- C) Sevk İrsaliyesi
- D) ATR
- E) TIR karnesi

ICC Türkiye Milletler Arası Ticaret Odası. (2019). İç ve Dış Ticarete İlişkin Ticari Terimlerin Kullanımı İçin ICC Kuralları. Ankara.

İstanbul Sanayi Odası. (2015). Dış Ticarete Ödeme ve Teslim Şekilleri. İstanbul, Beyoğlu, Türkiye.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. (2017). Incoterms 2020'ye Doğru. Utikad, 20-21.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. (2020). Incoterms 2020'de Pratik Değişiklikler Yapıldı. Utikad, 68-71.

(ICC Türkiye Milletler Arası Ticaret Odası, 2019)

(Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği, 2020)

(Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği, 2017)

(İstanbul Sanayi Odası, 2015)

(Askar, 2018) (Öztürk & Sandalcılar, 2018) (Bakanlığı, 2020)

Askar, G. (2018). DIŞ TİCARET ÖDEME YÖNTEMLERİ VE TÜRKİYE'DEKİ KULLANIMI. İstanbul, Türkiye.

Bakanlığı, T. (2020, Ekim 12). ticaret.gov.tr. Kasım 15, 2020 tarihinde T.C. Ticaret Bakanlığı: <https://ticaret.gov.tr/data/5d63d89d13b8762f7c43a738/15-Odeme%20Sekillerine%20Gore%20Dis%20Ticaret.pdf><https://ticaret.gov.tr/data/5d63d89d13b8762f7c43a738/15-Odeme%20Sekillerine%20Gore%20Dis%20Ticaret.pdf> adresinden alındı
Öztürk, A., & Sandalcılar, A. R. (2018). Dış Ticaret İşlemlerinde Tercih Edilen Ödeme Yöntemleri. Kastamonu, Türkiye.

Ankaralı, A. E. (2018). Taşımacılıkta Sorumluluk Notları. İstanbul.

Erdal, M., & Çancı, M. (2003). Lojistik Yönetimi. İstanbul: Utikad.

Sarı, D., & Günaydın, M. (2013). Nakliyat Sigortalarında Hasar Uygulamaları. İstanbul.

KAYNAKÇA

ICC Türkiye Milletler Arası Ticaret Odası. (2019). İç ve Dış Ticarete İlişkin Ticari Terimlerin Kullanımı İçin ICC Kuralları. Ankara.

İstanbul Sanayi Odası. (2015). Dış Ticarete Ödeme ve Teslim Şekilleri. İstanbul, Beyoğlu, Türkiye.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. (2017). Incoterms 2020'ye Doğru. Utikad, 20-21.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. (2020). Incoterms 2020'de Pratik Değişiklikler Yapıldı. Utikad, 68-71.

(ICC Türkiye Milletler Arası Ticaret Odası, 2019)

(Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği, 2020)

(Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği, 2017)

(İstanbul Sanayi Odası, 2015)

(Askar, 2018) (Öztürk & Sandalcılar, 2018) (Bakanlığı, 2020)

Askar, G. (2018). DIŞ TİCARET ÖDEME YÖNTEMLERİ VE TÜRKİYE'DEKİ KULLANIMI.
İstanbul, Türkiye.

ICC Türkiye Milletler Arası Ticaret Odası. (2019). İç ve Dış Ticarete İlişkin Ticari Terimlerin Kullanımı İçin ICC Kuralları. Ankara.

İstanbul Sanayi Odası. (2015). Dış Ticarete Ödeme ve Teslim Şekilleri. İstanbul, Beyoğlu, Türkiye.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. (2017). Incoterms 2020'Ye Doğru. Utikad, 20-21.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. (2020). Incoterms 2020'de Pratik Değişiklikler Yapıldı. Utikad, 68-71.

Görsel Kaynakça

Tablo 1.1 alan uzmanı çizimi

Tablo 1.2 alan uzmanı çizimi

Tablo 1.3 alan uzmanı çizimi

Görsel 1.1 738448537_shutterstock

Görsel 1.2 1286037646_shutterstock

Görsel 1.3 738448537_shutterstock

Görsel 1.4 636650848_shutterstock

Görsel 1.5 738448537_shutterstock

Görsel 1.6 220194259_shutterstock

Görsel 1.7 738448537_shutterstock

Görsel 1.8 1286037646_shutterstock

Görsel 1.9 738448537_shutterstock

Görsel 1.10 1286037646_shutterstock

Görsel 1.11 738448537_shutterstock

Görsel 1.12 1286037646_shutterstock

Görsel 1.13 738448537_shutterstock

Görsel 1.14 636650848_shutterstock

Görsel 1.15 738448537_shutterstock

Görsel 1.16 694640140_shutterstock

Görsel 1.17 738448537_shutterstock

Görsel 1.18 1286037646_shutterstock

Görsel 1.19 738448537_shutterstock

Görsel 1.20 1286037646_shutterstock

Görsel 1.21 738448537_shutterstock

Görsel 1.22 696407338_shutterstock

Görsel 2.1: 123rf -52362118

Görsel 2.2: Alan uzmanı çizimi

Görsel 2.12 : Alan uzmanı çizimi

Görsel 2.13 : Alan uzmanı çizimi

Görsel 2.14 : Alan uzmanı çizimi

Tablo 3.1: Alan uzmanı çizimi

Tablo 3.2: Alan uzmanı çizimi

Tablo 3.3: Alan uzmanı çizimi

Görsel 3.1: shutterstock_1031004568

Görsel 3.2: shutterstock_503083699

Görsel 3.3: shutterstock_1462919891

Görsel 3.4: shutterstock_1073817650

Görsel 3.5: shutterstock_165633074

Görsel 2.3: 123rf -31395892,60222085,14133062

Görsel 2.4 : Alan uzmanı çizimi

Görsel 2.5 : 123rf -31395892,60222085,14133062

Görsel 2.6 : Alan uzmanı çizimi

Görsel 2.7 : 123rf -31395892,60222085,14133062

Görsel 2.8 : Alan uzmanı çizimi

Görsel 2.9 : shutterstock_1166140990,123rf -1395892,60222085,14133062

Görsel 2.10 : Alan uzmanı çizimi

Görsel 2.11 : 123rf -31395892,60222085,14133062,53581405

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 1
CEVAP ANAHTARI

1	Satıcının
2	Satıcı
3	Ex-works
4	Satıcıya
5	D
6	C
7	B
8	C
9	C
10	E

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 2
CEVAP ANAHTARI

1	D
2	B
3	D
4	C
5	D
6	E
7	A
8	B
9	E
10	A

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 3
CEVAP ANAHTARI

CEVAP ANAHTARI	
1	B
2	E
3	C
4	A
5	B
6	C